

VIVAČNIK

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC R. O.
IN LESNE — LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE SLOVENJ GRADEC P. O.

LETO XXI — ŠTEVILKA 7

JULIJ 1990

POŠTINA PLAČANA

ZAČASNA PREPOVED SEČNJE V DRUŽBENIH GOZDOVIH

2. julija je Skupščina Republike Slovenije na vseh zborih sprejela Zakon o začasnih prepovedi sečnje v gozdovih v družbeni lastnini in začasnih prepovedi prometa s kmetijskimi zemljišči, gozdovi in drugimi nepremičninami v družbeni lastnini, ki v 1. členu zaradi zavarovanja pravic prejšnjih lastnikov gozdov določa, da se do 31. decembra 1990 družbenim pravnim osebam, ki opravljajo z gozdovi, prepove sečnja in promet z gozdovi v družbeni lastnini.

S tem Zakonom se bistveno spreminjajo pogoji gospodarjenja z gozdovi in medsebojni odnosi v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Ocenjujemo, da je takih gozdov in gozdnih zemljišč v našem območju 20—25 % družbenih gozdov. To pomeni tudi 20 % zmanjšanje letnega plana sečenj in prav tolikšno znižanje tehničnih in bioloških vlaganj v družbenih gozdovih. Posledice teh ukrepov se bodo močno odrazile neposredno v organizaciji in številu zaposlenih v podjetju. Vzročno bodo sledile posledice tudi v lesno predelovalni industriji družbenega in zasebnega sektorja. Podrobno tolmačenje zakona, ki ga pripravlja vlada, bo pojasnilo kateri gozdovi zapadejo pod prepoved sečnje do 31. decembra. Zaradi tega Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec prosi bodoče lastnike gozdov, ki mislijo, da bodo upravičeni do povračila odvzetih gozdov, za sodelovanje in pravočasno opozorilo o prenehanju sečnje v gozdovih s spornim lastništvom. Ne želimo delati napak in s tem povzročati nepotrebne konflikte, temveč želimo sodelovanje v prid dobrega gospodarjenja z vsemi gozdovi. Do sedaj Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec ni razprodajalo gozdov in gozdnih zemljišč, zato bo možno v našem območju izvesti vračilo brez večjih pravnih zapletov. Gozdarska

stroka je v preteklem povojnem obdobju gospodarila z gozdovi ne glede na lastništvo po načelih trajnega ohranjanja in pospeševanja vseh funkcij gozdov, med katerimi je lesnoproizvodna funkcija in v tem v zvezi sečnja v gozdovih samo ena od mnogih. Ugotavljamo, da so se gozdovi bistveno izboljšali v vseh ozirih.

Nekdanja povojna podoba naše zelene odeje, razorane s posekami in goljavami je danes zakrpana in poceljena. Gozdovi in hribovski predeli s kmetijami so danes odprti in povezani z gozdnimi cestami ter so s tem dani pogoji za bodoče intenzivno in ekonomsko dono-

sno gospodarjenje z njimi. Gozdarstvo je ena redkih gospodarskih dejavnosti, ki je v povojnem obdobju doseglo evropski nivo, ki nam ga priznavajo gozdarsko najbolj razviti. Bolj kot neposredne težave ob moratoriju sečenj, nas skrbi onesnaževanje ozračja zaradi katerega spadamo med najbolj ogrožena območja v Sloveniji. Skrbi nas možnost izvajanja vseh preventivnih ukrepov za ohranitev našega gozdnega bogastva in kulturnega okolja. Pričakujemo, da bo naša vlada in parlament enako učinkovito kot sečnje zaustavila tudi nadaljnje onesnaževanje okolja.

HUBERT DOLINŠEK

Nekateri poudarki iz programskih usmeritev pri upravljanju Lesne

DO Lesna si je v preteklih letih s svojim poslovanjem, s svojo ekonomsko močjo, z obsegom proizvodnje, s svojim prodajnim programom, kvaliteto izdelkov in tržnim nastopanjem ustvarila takšen ugled in pozicijo na domačem kot na srednjeevropskem trgu, ki ji daje osnove za poslovanje s to strukturo proizvodnje v tem okolju tudi v prihodnje. Ob tem pa je potrebno spoštovati dejstvo, da je zaradi globoke ekonomske krize družbe in celotnega slovenskega gospodarstva njen trenutni položaj izjemno težak in skrajno negotov.

Njena poslovna strategija kot tudi cilji razvojne in tekoče poslovne politike DO in njenih družb so sprejeti.

Te cilje bodo družbe DO Lesne s svojimi proizvodnimi programi morale dosegati v izjemno hudih konkurenčnih pogojih. Zato moramo nenehno paziti na štiri temeljne postavke tržnega obnašanja:

- kvaliteto izdelkov
- ceno izdelka (stroške)
- prodajne metode
- tržne komunikacije.

Naš tržni uspeh je odvisen od prednosti in slabosti konkurence ter seveda od naših lastnih sposobnosti. Te pa so pogojene z možnostmi našega razvoja in drugimi dejavniki učinkovitega gospodarjenja.

DO LESNA mora zato kontinuirano tehnološko modernizirati in razvojno utrjevati te svoje osnovne proizvodne programe, tako v družbah s primarno proizvodnjo kot v finalni industriji. Da bi dosegla dolgoročno stabilnost in uspešnost v poslovanju, mora podjetje nenehno povečevati obseg proizvodnje oziroma poslovanja in realno rast celotnega prihodka oziroma prometa.

Doseči moramo takšno raven tehnološke, razvojne in poslovne usposobljenosti, ki nam bo omogočala zelo hitro prilaganje trgu in prihajanje nanj z izdelki, ki bodo prodajno in dohodkovno uspešni. Vsako leto bi morali v povprečju zamenjati vsaj 20 % obstoječih izdelkov z novimi. Pri tem je treba kot izhodišče za takšen pristop vzeti dejstvo, da se bodo zaradi nujnega odpiranja državne meje razlike med zahtevami in pogoji prodaje na domačem in tujem trgu zelo hitro pričele izenačevati. S tem bo konec dvojnosti v kvaliteti in ceni glede na to, komu je namenjeno.

Podjetje je lahko uspešno samo, če se uspeva prilagajati vsem zahtevam okolja, v katerem deluje ter spremembam, ki nanj nenehno vplivajo. Ob nujnosti tehnološke modernizacije je treba zato nujno tudi poudariti, da je poleg tehnološkega razvoja, razvoja posameznih izdelkov in uvajanja novih izdelkov osrednji problem DO Lesne hitro spreminjanje organizacijske strukture podjetja. Samo podjetništvo bo zmožno v novih tržnih ekonomskih razmerah na temelju kreativne ekonomske dejavnosti ljudi ob omejenih proizvodnih faktorjih zagotoviti učinkovito gospodarsko dejavnost.

Podjetništvo je institucionalno povezano s trgov in temeljnimi sestavinami tržnega gospodarstva: privatno lastnino, kapitalom, konkurenco in tržno strukturo. Da bi odprli vrata v ta prostor in zagotovili pogoje za učinkovitejšo gospodarjenje na podlagi podjetniškega pristopa, je nujna v okviru zakonskih možnosti zato tudi čim hitrejša transformacija obstoječe družbene lastnine podjetja v mešano lastnino. To bi mo-

rali zagotoviti z vlaganji tujih, pa tudi domačih interesentov in zagotovitvijo možnosti, da nad delom premoženja postanejo solastniki podjetja tudi njegovi zaposleni delavci.

Zaradi vseh značilnosti, ki karakterizirajo domače tržišče in imajo tudi dolgoročnejši značaj, je tržno perspektivo Lesne potrebno še v večji meri kot doslej graditi na izvozu na zunanje, zlasti evropsko tržišče. Celoten proces organizacijskega, tehnološkega in razvojnega prestrukturiranja mora zato biti prilagojen in podrejen temu cilju. Lesna bo svojo perspektivo in poslovno stabilnost lahko zagotovila le, če se bo v vseh ozi-rih uspela prilagoditi temu trgu do te mere, da bo nastopanje na njem tudi ekonomsko uspešno. Ključno funkcijo pri celovitem povezovanju s tem tržiščem naj bi odigrala naša firma INTERLES v Nürnbergu.

Podjetništvo predstavlja takšen način povezovanja ljudi in njihovega znanja in kapitala, ki lahko na trgu oblikuje določeno ponudbo in ustvarja dobiček. Optimalnejša je ta harmonija, boljši je rezultat. V primeru Lesne te harmonije ni, ker nam za načrtovani in tudi že uveljavljeni obseg proizvodnje primanjkujejo ogromna sredstva. Stalno izposojanje sredstev za kreditiranje poslovanja in veliko previsoke obresti za- nj o grožajo obstoj podjetja, oziroma njegovih posameznih delov. Izboljšanje strukture sredstev je zato v DO eno od najtežjih pa tudi najbolj aktualnih vprašanj.

Ključna teža celotnega razvoja podjetja pa bo seveda še vnaprej ostajala na lastnem kadru in njihovem znanju. Človek šele v razvitih ekonomskih razmerah, v pogojih podjetništva postaja pravi in najpomembnejši faktor poslovnega uspeha. Naložbe v človeka, v znanje, šele v teh pogojih dobivajo odlo-čilen smisel, s tem pa tudi kadrovska politika, njeni cilji in metode, s katerimi jih uresničuje. V ciljnih kadrovske politike bi morali aktivno naravnati na tri ključne ciljne skupine, ki predstavljajo temeljne kadrovske kroge, potrebne za uspešno poslovno funkcioniranje podjetja in jih predstavljajo:

- a) kvalificirani proizvodni delavci
- b) visoko kvalificirani strokovni delavci
- c) delavci na upravljaljskih mestih (struktura ljudi, ki organizira, upravlja in prevzema tveganje za poslovanje podjetja).

Ukrepi pri izvajanju kadrovske politike morajo biti naravnani tako, da omogočajo trajno rekrutiranje teh treh ključnih skupin zaposlenih, vzpodbujajo njihovo pripadnost podjetju ter njihovo ustvarjalnost in inovativnost.

Mitja HORVAT

BOLJŠI PLAČILNI POGOJI ZA ODKUP LESA

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec bo kljub izredno težki gospodarski in likvidnostni situaciji izboljšalo plačilne pogoje za odkup gozdnih sortimentov. Od 1. julija dalje bomo odkup fakturali dvakrat mesečno in sicer 15. in zadnjega v mesecu. Plačilo bo prav tako dvakrat mesečno, t. j. za prvih 15 dni v mesecu bomo les plačali 1. v naslednjem mesecu, za drugih 15 dni pa 15. v naslednjem mesecu.

S tem želimo zagotoviti enakomerno oddajo lesa in enake pogoje za tiste, ki oddajo les v prvi polovici meseca in za tiste, ki oddajo les v drugi polovici meseca.

Tudi za žagan les želimo izboljšati pogoje plačevanja. Prodajalcem žaganega lesa bomo omogočili za prodano vrednost nakup izdelkov, ki jih proizvajajo potrošniki našega žaganega lesa. Pri tem mislimo predvsem na okna, vrata, iverne plošče, stenske obloge, oblazinjeno pohištvo, vzmetnice in stroje ter opremo, ki jo proizvaja tovarna Gorenje Muta. Samo po sebi pa je razumljivo, da lahko prodajalci rezanega lesa za protivrednost prodanega lesa koristijo storitve prevozov, mehanične delavnice in storitve gradbenih strojev (kopačev, buldožerjev, gradarjev).

Gozdno gospodarstvo Slovenj
Gradec

Naši delegati v skupščini Slovenije

V obdobju spremenjenih političnih razmer pri nas bo najbrž tudi delegatsko oz. poslansko delo precej drugačno. Po treh sejah skupščine bo verjetno že lahko oceniti, kakšen parlament smo si izvolili. Med poslanci so tudi naši trije sodelavci Ludvik Kotnik, dipl. ing. gozdarstva, kmet Ivan Dretnik Ajnžik in Alojz Grabner Počel. Z njimi sem se pogovarjala o izvolitvi in o nekaterih vprašanjih naše bodoče organiziranosti.

LUDVIK KOTNIK

Je letnik 1939, poročen. Že 26 let opravlja inženirsko delo v gozdarstvu. Skupščinsko delo mu ni neznanca, saj je enkrat že bil 4 leta delegat zbora občin Skupščine Slovenije, ima pa tudi 8 letne izkušnje vodenja delegacije za zbor združenega dela občine Ravne. V svojem delovnem obdobju je opravljal tudi druge funkcije: v sindikatu, disciplinski komisiji in v društvu inženirjev in tehnikov gozdarjev in lesarjev, sedaj pa deluje v stranki Zeleni Slovenije v DEMOSU.

V času temeljitih družbenih in političnih sprememb pri nas se spreminjajo tudi medsebojni odnosi in s tem vezani nazivi. Kako naj te imenujem: gospod, tovariš ali kako drugače? Zanima pa me, kako se poslanci ali delegati nazivajo med seboj?

Kotnik: Večina me kliče po imenu, zato mi tudi ti kar reci Luka, poslanci v Demosu pa se ogovarjamo z gospodom.

Bil si izvoljen v zbor občin Skupščine Slovenije. Prepostavljam, da te je kandidirala vaša stranka. Kakšni so bili tvoji motivi za članstvo v stranki in zakaj si se odločil, da sprejmeš kandidaturu?

Kotnik: Za poslanca me ni predlagala moja stranka, ampak Demos. V stranko Zeleni Slovenije sem se namreč vpisal šele pred štirinajstimi dnevi. V to stranko sem pristopil zaradi njihovega programa, ki je najbližji mojemu poklicnemu delovanju.

Kandidaturo poslanca sem sprejel zato, ker mislim, da bom na ta način najbolje uresničil vsaj nekaj od tega, kar je potrebno narediti za našo dolino. Poleg zadolžitve in nalog, ki jih bom dobil od občine Ravne, si bom še prizadeval:

— v skupščini bom zahteval, da se ves predvideni denar iz republike Slovenije za zaprtje rudnikov in topilnice Mežica v resnici izkoristi tudi za ozelenitev zgornje Mežiške doline;

— gozdarji koroškega območja plačujemo vsako leto veliko denarja za pogozdovanje Krasa. V skupščini bom zahteval, da ta denar ostane pri nas, saj je okolica Žerjava že zelo podobna Krasu;

— zavzemal se bom za javnost podatkov o škodljivih posledicah onesnaževanja okolja v Sloveniji, predvsem pa v naši

občini. V preteklosti smo imeli zaradi skrivanja podatkov veliko težav, da smo ljudi seznanili, kako strašne posledice ima vpliv svinca na ljudi in okolje;

— občina Ravne je bila pred leti na šestem mestu v Sloveniji po narodnem dohodku na prebivalca. V zadnjih letih pa je padla pod 30. mesto. Ne smemo nazadovati, naš cilj naj bo mesto med prvimi desetimi v Sloveniji;

— aktivno bom sodeloval pri sprejemanju Zakona o gozdovih.

Kako si se vživel v delo poslanca? Ali ti ta funkcija vzame veliko časa? Kako sodeluješ pri delu skupščine in kje je tvoja baza?

Kotnik: To ni moja prva funkcija. Sodeloval sem že v občinski in republiški skupščini. Na gozdarstvu Ravne smo imeli delegacijo za zbor združenega dela občine Ravne, sestavljeno iz kmetov in dveh delavcev. Vseh osem let smo se pred vsakim zasedanjem skupščine sestali, predelali gradivo in zapisali kar precej pripomb. Pred devetimi leti sem bil delegat zbora občin v RS, prav takrat, ko smo sprejemali Zakon o gozdovih.

Je pa velika razlika med delom delegata in poslanca. Prej sem se zasedanj v Ljubljani udeleževal dva do trikrat na leto in so seje trajale od 9. do 17. ure, sedaj pa moram sodelovati na vsaki seji, ki pa traja tudi pozno v noč. Z druge seje smo se delegati iz Mežiške doline pripeljali domov, ko so se drugi že odpravljali na delo.

Delo poslanca mi vzame kar precej časa. Pred vsakim zasedanjem skupščine se dobimo v klubu poslancev Demosa v Ljubljani, sodelujem tudi pri klubu Zelenih Slovenije in pri klubu Demosa v občini Ravne. Predlagan sem v republiško komisijo za ugotavljanje zadružne lastnine in za ustavitev sečenj v tistih družbenih gozdovih, ki so predvideni za vrnitev prvotnim lastnikom. Kakšno pa bo moje sodelovanje z bazo, se pravi z občinsko vlado in z ljudmi Mežiške doline, pa se še dogovarjamo.

Glede na to, da si sorazmerno mlad in nimaš izkušenj oz. osebnega odnosa do privatne lastnine proizvodjalnih sredstev, kaj misliš o privatizaciji le-teh? Kakšno je tvoje osebno mnenje o lastnini?

Kotnik: Lahko bi bil to kompliment, vendar se v skupščini počutim že »starega«, saj je več kot tri četrtine poslancev mlajših od mene. O privatizaciji družbenih proizvodjalnih sredstev: čimprej naj pridejo v last države Slovenije, ta pa jih naj da v odkup ali najem privatnikom. Naj bodo iznajdljivi in podjetni privatniki bogati, samo naj državi dajo, kar ji pripada.

Malo za šalo — malo za res predlagam ministru gospodu Bavčarju, da iz ukinjene politične policije sestavi davčno policijo, da ne bomo o vsakem premožnem privatniku govorili: ta pa je prišel do imetja na nepošten način.

Kako ti razumeš demokracijo?

Kotnik: Demokracijo razumem, če ljudstvo izvaja oblast po izvoljenih zastopnikih. Tudi prej smo bili formalno zastopniki ljudstva, vendar je imela »zadnjo besedo« Zveza komunistov. Vladajoča stranka (edina) je do sedaj gledala marsikateremu »skoz prste«. Če si bil »proti«, so te onemogočili ali celo zaprli, sedaj pa si bodo stranke druga druge gledale »pod prste« in budno pazile na vse nepravilnosti druge stranke.

Kaj bi še dodal?

Kotnik: Zahvalil bi se TOK gozdarstvu Ravne, da mi omogoča udeležbo na sejah v Ljubljani.

V skupščini dobim dnevno 130,00 din in stroške za avtobus. Vozimo se z zasebnim avtomobilom. Osebnostno bi rad več sodelovanja pri sprejemanju Zakona o gozdovih z Društvom inženirjev in tehnikov GG Slovenj Gradec.

Na koncu pa bi se rad zahvalil direktorju Hubertu Dolinšku, ki mi je takoj priskrbel službeni avto, ker sem enkrat ostal dve uri pred zasedanjem skupščine brez prevoza iz Slovenj Gradca v Ljubljano.

Istočasno z nastajanjem intervjuja z Ivanom Dretnikom Ajnžnikom je izpod njegovega peresa nastal tudi članek z vsebino, ki je bila tudi predmet enega izmed vprašanj intervjuja. Naslovil ga je: »Iz skupščine Slovenije« in ga objavljamo za intervjujem.

Predstavite se prosim našim bralcem!

Ajnžnik: Mislim, da se mi bralcem Viharnika ni treba pomenko predstaviti. Hišno ime Ajnžnik uporabljam kot psevdonim, kadar kaj napišem. Svojega rojstnega dne se ne spominjam, z leti pa se bližam 7. križu.

Izobrazba: visoko osnovna. Nekdanja 4 razredna tolstovrška šola, ki sem jo obiskoval, je bila v dvonadstropni hiši. **Konjiček:** v prostem času rad uničim kakšno polo pisalnega papirja.

Posedujem 31 ha veliko hribovito kmetijo, ki ima povprečno 33 % naklona. Gozdne površine je 13 ha s 60 m³ letnega etata. Kmetijske površine, kjer je možna intenzivna obdelava, pa je le 8 ha. Kmetijska proizvodnja ni strogo specializirana; poudarek dajem živinoreji, v mizi pa vedno hleb domačega kruha. Letno oddam ca 25.000 litrov mleka in do tri tone mesa.

Sem član Slovenske kmečke zveze.

Kako naj vas nagovorim: gospod, tovariš ali kako drugače?

Ajnžnik: V skupščini smo »gospodje«, za vas naj bom še naprej »tovariš«!

Kako boste opravljali svojo poslansko dolžnost oz. kdo je vaša baza, s kom se boste posvetovali pred sejami in kako boste oblikovali stališča o problematiki, ki jo boste obravnavali na sejah?

Ajnžnik: Nadaljeval bom borbo, staro 45 let, to je reševanje problematike kmetijstva. Moja baza bodo vsekakor kmetje sami, bodisi kot posamezniki, še več pa združeni v KS, v zadruzi, pri gozdni in v SKZ. Tehtne predloge, pripombe in tudi kritike bom prenašal najprej na Klub poslancev SKZ, nato jih bom zagovarjal na seji Zbora združenega dela. Pred vsako sejo skupščine je sklicana seja Kluba poslancev SKZ in še seja Kluba poslancev Demosa, kjer se izoblikujejo enotna stališča za nastop v skupščini.

Poznamo vas kot občasnega dopisnika Viharnika. V svojih člankih ste večkrat razmišljali o problemih pri proizvodnji mleka. Ali boste sedaj kot poslanec v skupščini vplivali na ureditev nesorazmerij med odkupnimi in prodajnimi cenami ter na normalizacijo stroškov proizvodnje?

Ajnžnik: O problematiki mleka sem že večkrat razpravljal v prejšnji republiški skupščini. To bo treba nujno nadaljevati, saj se kljub prizadevanju SKZ razmere niso toliko spremenile, da bi bili lahko proizvajalci mleka zadovoljni. Še več: z lanskim bojkotom mleka smo se borili za ceno, sedaj pa je problem odkupa mleka. Zaradi butastih političnih razprtij med republikami so v Sloveniji nastali viški mleka. Ta problem bo

treba rešiti dolgoročno tako, da bomo ravninske predele preusmerili v proizvodnjo krušnih žit, višinske pa za pitanje živine. S tem predlogom si ne bomo skočili v lase samo med strankami, ampak celo v lastnih vrstah. Razume se, da tega nižinski kmetje ne morejo sprejeti mirno, saj so v živinorejo vložili veliko denarja.

V tem letu boste sprejeli tudi Zakon o gozdovih. Kaj mislite o dosedanjih predlogih za ureditev tega področja in kaj vi menite, kako bi moral biti organiziran privatni sektor gozdarstva?

Ajnžnik: Ker nameravam o tem v Viharniku spregovoriti posebej, zdaj ne bi tratil časa in prostora.

Morda za vas neprijetno vprašanje, pa kljub temu, kako ste preživel prvo sejo skupščine?

Ajnžnik: S tem vprašanjem me niste spravili v zadrego. Nasprotno. Kljub vsem namernim in slučajnim zapletom sem sejo izpeljal do konca, čeprav je trajala dva dni in dve noči. Prav v tem je bila moja, oziroma Demosova zmaga pred političnimi nasprotniki, ki so skušali onemogočiti normalen potek seje in prevzeti iniciativo v svoje roke. Sicer pa je bilo za mene zelo naporno. Medtem ko so imeli med številnimi odmori ostali prosto, sem se moral jaz udeleževati medstrankarskih in medzborovskih usklajevanj. Povabljen sem bil tudi na sestanek za okroglo mizo s predsedstvom Slovenije, kejr je nam predsedujočim tov. Kučan predlagal, naj prekinemo sejo in nadaljujemo naslednji dan. Temu smo vsi predsedujoči nasprotovali; jaz sem se izgovarjal na veliko oddaljenost. »Prespite v Ljubljani!« je predlagal predsednik. »Hoteli so zasedeni«, sem vedel povedati. O tem me je seznanila že naša sekretarka. In vendar smo morali prekiniti in odriniti domov. Morda še to; lahko se pohvalim, da sem sedel na sedežu, kjer so vsa leta sedeli predsedniki CK ZKS!

Kaj bi še dodali?

Ajnžnik: Želim, da bi mogel to odgovorno nalogo izpeljati do konca. Ta konec naj bi bilo sprejetje nove Ustave Republike Slovenije, kot je napovedano.

Še ena zanimivost! Ko sem pred štirimi leti izpolnil vprašalnik kot kandidat, sem bil v zadregi, ko sem moral pri vprašanju udeleženec NOV in član ZK odgovoriti z NE; letos pa, ko bi na to lahko dogovoril brez rdečice, tega nihče ni vprašal.

Iz Skupščine Slovenije

Prepričan sem, da so mi zmago na volitvah zagotovili volilci iz koroške regije, se pravi bralci Viharnika. Zato se vam na tem mestu prav lepo zahvaljujem za zaupanje, katerega bom skušal opravičiti po svojih skromnih močeh. Čutim dolžnost, da vam o svojem delu tudi poročam, za kar bi bilo najbolj primerno naše glasilo, če se bo s tem strinjalo tudi uredništvo.

Izvolitev me je zelo (neprijetno) presenetila. Kandidatno listo sem podpisal v prepričanju, da ne bom izvoljen, kar pa se ni zgodilo zaradi moje popularnosti, temveč zato, ker je bil regijski odbor SKZ taktičen. Zbor združenega dela je v sedanjem sklicu skrčen za polovico, s tem v zvezi so se pa razširila volilna področja. Zato je v ta zbor volilo enega kandidata kar osem občin: štiri iz koroške regije, Ruše, Maribor, Pesnica in Slovenska Bistrica. Kmečka zveza je za koroško regijo predlagala samo mene, ostale štiri občine pa so predlagale kar tri in s tem so samo drobile število glasov. Če ne bi bilo te napake, bi prav gotovo zmagal kandidat iz močnejšega kmetijskega področja. Tako je torej nanese, da sem tudi v sedanjem sklicu Skupščine Republike Slovenije delegat zbora združenega dela — za področje kmetijstva, samo s to razliko, da zastopam veliko večje področje.

Koroška regija ima v Skupščini Slovenije 10 delegatov: občina Ravne 4, Slovenj Gradec 3, Radlje 2 in Dravograd 1. Strankarska pripadnost: DEMOS 6, ZSMS-liberalna stranka 3 in ZKS-SD prenove 1. Poklic: 2 zdravnik, 2 kmeta, 3 uslužbenci, 1 gozdar, 1 metalurg in 1 obrtnik. Občina Ravne ima 2 kmeta in 1 gozdarja, Sloveni

Gradec pa 2 zdravnika in 1 uslužbenca. Še to. Do sprejetja nove Ustave R Slovenije smo še zmeraj delegati, ni pa menda greh, če rečeš kateremu poslanec!

Upam, da sem dostojno predstavil vse, ki bomo do novih volitev trgali hlače v slovenskem parlamentu. Upam si zagotavljati, da bomo vsi vsaj skušali biti vredni zaupanja svojih volivcev. Da pa to ne bo lahka naloga, je pokazalo že prvo in drugo zasedanje skupščine Slovenije.

O prvem zasedanju skupščine Republike Slovenije je bilo že veliko napisanega, povedanega in prikazanega. Zato se bom v tem zapisu omejil zgolj na moja osebna doživetja.

Večstrankarski sistem smo si že dolgo želeli in smo ga tudi dočakali. Zato moramo sprejeti tudi slabe strani, ki jih ta sistem prinaša! To pa je nenehno medsebojno tekmovanje in borba za oblast. Tega se spominjam iz rosnih mladih let, na zrela leta pa sem to doživel na lastni koži!

Kot najstarejši delegat Zbora združenega dela sem bil določen, da vodim sejo do izvolitve novega predsednika zbora. To častno nalogo sem korajžno sprejel v upanju, da bo ta formalnost končana vsaj v dveh urah, po številnih zapletih pa se je ta moja funkcija zavlekla za desetkrat!

Ker pogajanja med voditelji strank o razdelitvi vodilnih funkcij v parlamentu niso uspela, so manjšinske stranke predlagale spremembo dnevnega reda in popravkov v začasnem poslovniku Skupščine R. Slov. z utemeljitvijo, da se s tem odpre prosta pot za pravično razdelitev funkcij v Skupščini. Razprave o amandmajih začasnega poslovnika so se vlekle v nedogled, vmes so bila medstrankarska in medzborovska usklajevanja, za katera so bili potrebni odmori. Da je bilo stanje še hujše, je odpovedala tudi elektronska glasovalna tehnika, potem delegati niso znali (hoteli) glasovati niti z dviganjem rok!! Očitno je bilo, da so nekateri iz določenega razloga namerno nagajali!

V dani situaciji smo bili vsi trije predsedujoči v mučni situaciji, saj takrat nismo vedeli, da je bilo to zavlačevanje namerno. Zbor občin je vodil kmet Karel Franko, družbenopolitični zbor pa sedanjí predsednik Skupščine Slovenije, ki je doktor prava!

O poteku te maratonske seje je bila javnost dobro obveščena. Medtem ko je bil tisk zmernejši, je TV Slovenija namenoma poudarjala netekoče delo predsedujočih, predvidno pa je zakrivala vzroke, ki so to zgodovinsko zasedanje slovenskega parlamenta vrgli v tako slabo luč! Tako nekorektno ravnanje je obsodil DEMOS pri nadaljevanju iste seje s tem, da je poslanec Halb prebral protestno brzojavko, v kateri zahteva, da mora Skupščina Slovenije takoj zamenjati nekatere urednike TV Slovenije! Že naslednji dan je sledil opozorilni štrajk vseh sredstev javnega obveščanja. S tem v zvezi je mene intervjuval novinar koroškega radia.

Kar se tiče mene, ponavljam tudi pred vami to, kar sem protestno izjavil na skupni seji Skupščine Republike Slovenije: »Slovenska javnost bo sprejela in razumela najino nekorektno vodenje seje, ker sva pač navadna kmeta, nikakor pa ne bo razumela, še manj pa sprejela zapletov, ki so bili vnaprej načrtovani!«

S te prve seje smo se obakrat vračali domov v jutranjih urah zbiti, kot da bi prekrokali celo noč. Vseeno pa je bila to »gavda« svoje vrste.

Za bralce bo gotovo bolj zanimivo dosedanje delo v Skupščini. Pred vsako sejo skliče SKZ svoj klub poslancev, kjer se obravnava najbolj aktualno gradivo in se sprejmejo opredelitve, da potem poslanci Kmečke zveze nastopamo enotno v vseh treh zborih. Nato sledi še sestanek kluba poslancev DEMOSA.

Razumljivo je, da se poslanci SKZ v prvi vrsti zavzemamo za tista vprašanja, ki zadevajo uresničitev programa kmečke zveze: vrnitev zemlje in dela gozdov, s tem v zvezi bo treba izdati moratorij sečnje v teh gozdovih, ustaviti privatizacijo zadružne lastnine in reševati kritično situacijo v reprodukcijski verigi naše živinoreje. Žal, že kar na začetku smo prišli do spoznanja, da se te ne bodo dale urediti na hitro, kajti če za spremembo določene zadeve ni zakonske podlage, je treba sprejeti nov ustrezen zakon, kar pa zahteva določen čas.

Poslanci, posebno iz SKZ, lahko torej upravičeno pričakujemo kritiko naših volivcev.

Lej pozdrav in drugič še kaj!

Ajnžik

ALOJZ GRABNER-POČEL

Čil petdesetletnik živi s svojo družino na 51 ha veliki hriboviti kmetiji v Zg. Javorju. Glavni del dohodka ustvari družina z oddajo lesa iz 45 ha gozdne površine, z letnim etatom bruto 145 m³ in s pridelavo mesa — pitancev. Del dohodka prigospodari žena z učiteljevanjem na podružniški šoli v Zg. Javorju.

Tudi Alojz Grabner letos ni prvič sedel v skupščinske klopi. Pred leti je že bil delegat republiške skupščine, pa tudi v občinski skupščini je že opravljal delegatsko funkcijo. Sta-

novske interese pa je najbolj neposredno zastopal in uresničeval v samoupravnih organih zadružnih in gozdarskih organizacij.

V prejšnjih političnih organizacijah nikoli ni sodeloval, sedaj pa je član Kmečke zveze Slovenije.

Kot sem seznanjena, v Kmeči zvezi uporabljate nazive gospa, gospod. Ali vas nagovorim s tem pridevkom, ali kako drugače?

POČEL: Meni je vseeno. V stranki se nazivamo z gospodi, na sejah skupščine pa različno.

Kdo vas je kandidiral, oz. kako ste postali kandidat za člana Družbenopolitičnega zbora Skupščine Slovenije? Ali ste tak izid volitev pričakovali?

POČEL: Sploh ne. Nisem razmišljal o tem, da bi kandidiral. Ko smo na seji naše podružnice Kmečke zveze izbirali kandidata, so naenkrat vsi začeli kazati s prsti na mene. Na hitro sem se odločil in pristal, da bom sodeloval. Nisem pa pričakoval, da bo v tako rekoč industrijskem okolju izvoljen kmet. Ko sem izvedel za izid volitev, sem postal kar zaskrbljen. Pred mano se je razgrnil cel kup gospodarskih in socialnih problemov, ki jih bo morala rešiti nova vlada. Pri tem moja vloga, oz. vloga posameznega delegata gotovo ne bo nepomembna.

Ker ste že bili delegat v skupščini, ali lahko primerjate delo v prejšnjem sistemu in v novih razmerah?

POČEL: Primerjam lahko, težko pa bi našel skupne točke. Prej je bilo za seje vse pripravljeno, marsikdaj niti ni bilo posebne razprave na gradiva. V novi skupščini so se že na začetku pokazala trenja različnosti. Prvi dve seji sta bili »grozni«, tretja pa je bila že drugačna.

V sedanjí funkciji mi je všeč predvsem odnos med poslanci. Vsi se med sabo pogovarjamo, ministri so odprti in dostopni, medtem ko so bili vodeči v prejšnjem sistemu odma-

knjeni od delegatov. Mislim, da bomo lahko v takšnem, prijateljskem vzdušju veliko naredili.

Kako boste izpolnjevali svojo poslansko dolžnost? Kdo je vaša baza, oz. v imenu koga boste glasovali v skupščini, s kom se boste konzultirali pred sejami skupščine?

POČEL: Moja baza je Slovenska kmečka zveza, podružnica za Koroško in Demos. Na področju kmečke problematike lahko tudi največ sodelujem, ker sem z njo na tekočem. Pred sejami skupščine oblikujemo enotna stališča v klubu poslancev in na sejah Demosa. Naša podružnica SKZ se do sedaj še ni sestajala, da bi razpravljala o skupščinskem gradivu, bo pa sklicana, čim bo na dnevnem redu skupščine predlog Zakona o gozdovih. Ker je ta problematika zelo pomembna, jo bomo verjetno obravnavali tudi na zborih kmetov. Stališča zborov pa bomo poslanci zagovarjali v skupščini.

Letos bo Skupščina sprejemala tudi zakone, ki bodo bistveno vplivali na bodočo organizacijo kmetov. Kakšni so vaši pogledi na pripravljene predloge in osnutke teh zakonskih določil in kako boste delovali, da bodo sprejeta takšna določila, ki bodo koroškemu kmetu najbolj ustrezala?

POČEL: Zvezni zakon o zadružništvu je že sprejet, čakamo pa republiškega. V tem je nekaj nonsensov, kot npr., da lahko že trije kmetje ustanovijo zadrugo. Pomislite, kako bi lahko razdrobili naše območje, če bi se držali črke tega zakona. Menim pa, da bi bila primerna organizacija zadrug po krajih, seveda taka, da bi zadruge opravljale kmetijsko in gozdarsko dejavnost skupaj oz. gospodarile z vsemi tržnimi viški. Take organizacije bi bile bolj učinkovite in za kmete tudi bolj dostopne.

Zakon o gozdovih pa mora biti tak, da bo nam namenjen, da ga bomo kmetje sprejeli. Dosedanji osnutek, ki sem

ga videl, za nas ni sprejemljiv. V njem so določila o javni gozdarski službi. Naravnana so tako, da bi z gozdom spet gospodaril nekdo drug, ne pa kmet sam. To vendar ne gre. Kmet ne more biti spet samo dninar. Splošne funkcije gozda ne bodo okrnjene, če bomo z njim dobro gospodarili. Kmetje so vedno znali tako gospodariti, da so nekaj prigosodarili. Kmet zna opravljati s čredo, ki je bolj občutljiv stroj, s poslopjem, s premoženjem, kako da ne bi znal z gozdom. Nisem proti stroki, ta mora biti. Naj bo stroka v obliki pospeševalne gozdarske službe, ki bo kontrolirala izvajanje zakona. Gozdarji bi lahko bili neke vrste gozdarski pospeševalci. Kako številna pa bo ta služba, pa je vprašanje. Vsekakor bo morala biti bolj učinkovita, kot je sedanja. Za denar, ki smo ga sedaj odvajali za biološko amortizacijo, bi lahko z večjo učinkovitostjo službe precej več naredili, oziroma moram drugače povedati: ker se je denar prelival iz enega dela območja v drugega, so nekateri dobili veliko več (npr. Šentanelci), kot pa drugi. Z denarjem želimo sami gospodariti.

Med ljudmi še vedno velja mnenje, da k pojmu kmet spada tudi delo od jutra do večera. Tako zahtevna funkcija kot je poslanstvo v skupščini, pa najbrž zahteva kar precej časa. Kako boste uskladili obe dejavnosti?

POČEL: Dolžnost poslanca je za kmeta še posebna obremenitev. Ker sem funkcijo prevzel, ji bom moral tudi marsikaj podrediti, tudi kmetovanje. Večje breme dela na kmetiji bo prešlo na ženo in na hčerki.

Sedaj imamo kmetje veliko priložnost, da si izborimo svoje pravice in uredimo razmere na podeželju tako, da bomo dostojno živeli.

Razgovore vodila Ida ROBNIK

MARKETING IN LESNA

3

TRŽNI CILJI LESNE IN DRUŽB V LESNI

LESNA si je v preteklih letih s svojim proizvodnim programom, kvaliteto izdelkov in tržnim nastopom ustvarila takšne pozicije na domačem in tujih tržiščih, ki predstavljajo solidno osnovo za načrtovanje tržnih ciljev v naslednjem obdobju.

Eden osnovnih ciljev družb LESNE je dosegati trajno in na vedno višji ravni primerno stopnjo dobička in visoke plače zaposlenih. Iz temeljnih ciljev razvojne in poslovne politike podjetja (glej: »Programska usmeritev za poslovne odločitve pri upravljanju LESNE« — M. HORVAT) izhajajo osnovni cilji trženja, ki jih v skupnem opredelimo, kot doseganje trajno ugodnih tržnih rezultatov, kar se izraža v izboljšanju položaja na tržiščih, zadovoljevanju potreb potrošnikov in ugodnih finančnih rezultatih poslovanja.

Z analizo narodnogospodarskih razmer in tendenc, naših resursov, proizvodnih zmogljivosti in prognoze o bodočih trendih smo prišli do zaključka, da proizvodni in prodajni program nudi solidne možnosti za uspešno in trajno uveljavljanje na tržišču. Potrebne pa so postopne, toda dinamične spremembe v strukturi proizvodnje in prodaje, tržnih segmentih, prodajnih poteh in distribuciji. Ekonomsko smiselno je tudi pospe-

šeno uvajanje novih programov, ki ne sodijo v lesnopredelovalno panogo, s čimer smo že začeli.

Naša tržna usmeritev je med drugim doseganje višjih cenovnih razredov. To se sicer lepo sliši, toda v vsakodnevni praksi se je potrebno potjevati, kajti velja osnovno pravilo: za višjo ceno, ki jo zaračunaš, moraš nuditi več kot konkurent.

Pri načrtovanju porasta realnih cen na enoto izdelka so naši cilji najbolj smeli pri programih: elementi iz OP iverke, okenskem programu, programu vrat ter programu iz masive.

Pri načrtovanju količine proizvodnje in tržnih deležih v glavnem ostajamo na doseženem v preteklih letih, zato pa poleg višje realne cene načrtujemo izboljšanje pozicije na zahtevnejših segmentih domačega trga in povečani ter samostojnejši nastop na zapadnoevropskih in srednjeevropskih tržiščih.

Za trajno tržno uspešnost je bolj kot tržni delež pomembna tržna pozicija. Bistvena je razlika, v današnjih časih gospodarske agonije pa še posebej ali ima podjetje vodilno, ugodno, ali slabo pozicijo na tržišču.

Velik korak je že, če pridemo do objektivnega spoznanja o svoji poziciji (slabi imajo običajno o sebi preveč dobro mnenje).

O MOŽNIH STRATEGIJAH MARKETINGA V LESNI

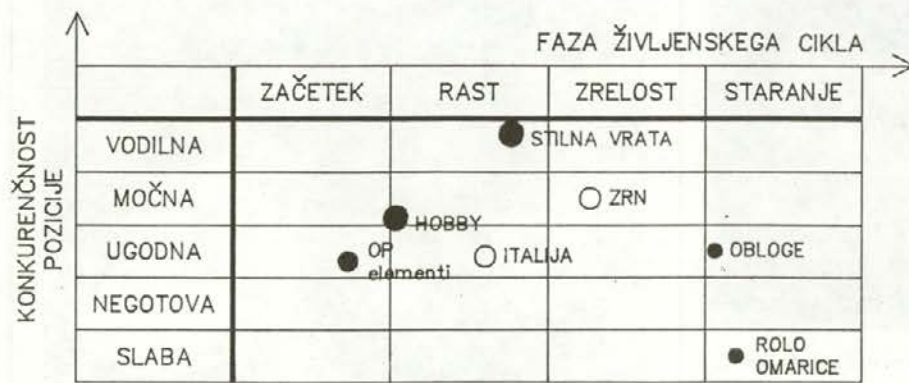
Načrtovane cilje poslovne, razvojne in tržne politike podjetja uresničujemo z izbiro in izvedbo primerne strategije. Izбира strategije je odvisna od naših potreb, položaja in možnosti (ali gre za nove izdelke, za nova tržna področja). S tako imenovano portofolio analizo izdelkov ali poslovnih področjih s sistematičnim razvrščanjem izdelkov glede na različne vrednostne faktorje kot: rast trga, tržni delež, tržni položaj, tržna privlačnost in podobno, dobimo predstavo o naši in o poziciji konkurentov na trgu.

Različni proizvodi imajo različen položaj na trgu. V spodnji razpredelnici smo skušali za nekatere programe ugotoviti poslovni portofolio LESNE:

Humor je rešilni pas v reki življenja.
Dvema ljubeznima se ni mogoče predati.
Kdor se je malo učil, bi rad pamet solil.
Kdor te kara, ta te mara.
Človeka uči, kar trdo molči.
Človek se vedno brusi kakor kamen v vodi.
V vojni se odpuščajo najbolj zarjaveli grehi.
Zmaga ima sto očetov, poraz pa je sirota.
Junakova usoda je, da ga preganjajo.
Grdo je bežati, je pa koristno.

POSLOVNI PORTOFOLIO PODJETJA

(POSKUS OPREDELITVE ZA NEKATERE PROGRAME)

a) diagnoza ●

b) regionalna zastopanost ○

Za tržno gospodarstvo velja, da je konkurenca najboljše vodilo učinkovitega gospodarjenja. Konkurent ni sovražnik temveč najkoristnejši pomočnik pri poslovnih odločitvah.

Analizo poslovnih sposobnosti konkurenčnih proizvodov dopolnimo s preučevanjem konkurenčnih podjetij, posebej seveda najuspešnejših. Najslabša podjetja pa proučujemo predvsem zato, da ugotovimo vzroke za njihov propad in da se sami izognemo takšni usodi. Spopad s konkurenco je odvisen od naših možnosti razvoja in sposobnosti uspešnega gospodarjenja. Strategijo razvoja lahko prikažemo v preprosti matriki (ASNOFF, 1966, 132):

PROIZVODI \ TRGI	SEDANJI	NOVI
SEDANJI	STRATEGIJA PENETRACIJE TRGA	STRATEGIJA RAZVOJA PROIZVODA
NOVI	STRATEGIJA RAZVOJA TRGA	STRATEGIJA DIVERZIFIKACIJE TRGA

S strategijo penetracije za obstoječe proizvode povečujemo prodajo z vzpodbujanjem dosedanjih kupcev, pridobivanjem novih kupcev (od konkurence), s strategijo diverzifikacije si odpiramo prostor za povsem nove poslovne dejavnosti: z novimi izdelki na novih trgih, ki so bodisi povezani ali niso v nikakršni povezavi z obstoječimi proizvodi.

Iz same matrike in naziva je možno razbrati osnovne značilnosti strategije razvoja proizvoda ali strategije razvijanja trga.

S podrobnejšo analizo preteklega razvoja Lesne bi ugotovili, da smo uporabljali kombinirane strategije; v nekem

obdobju je bil poudarek na eni, v naslednjem pa na drugi strategiji. Širina in globina proizvodnega programa, dinamične spremembe v narodnogospodarski politiki in druge okoliščine so preprosto terjale kombinacijo različnih strategij.

Spremembe v poslovni organiziranosti LESNE s formiranjem poslovno in tržno samostojnih družb, povezanih v LESNO, bodo terjale, da v naslednjem obdobju dovolj jasno postavimo poslovno vizijo vsake družbe. Kajti, poleg dobrega izdelka, ki je srce trženja, je jasna poslovna vizija vsake družbe v LESNI, jasna tržna usmerjenost tisto gonilo in faktor motivacije za vse zaposlene, da bomo dosegali boljše rezultate.

Potrošnik je kralj. Potrošnikove potrebe in kupčeve želje so prvo pravilo dobrega ponudnika. Marketing je torej usmeritev in sposobnost celega podjetja in vseh delov, da zadovolji potrebe potrošnika.

Trženje pogosto velja za umetnost, kako prodati blago in zmanjšati zaloge. Dejansko pa gre za to, da izdelamo proizvode, ki jih potrebujejo in kupujejo na trgu.

VIRI: Bogomir KOVAČ: UVOD V PODJETNIŠTVO, Ljubljana 1990
Zbornik: TRIBUNA TRŽNEGA GOSPODARSTVA, Rogla 1990
Program razvoja Lesne Slovenj Gradec, 1990
Duro HARAMIJA

PREGOVORI IN REKI

Čistemu obrazu je malo vode treba.

Grdo je pljuvati na stol, na katerega sedaš, še grše pa opravljati onega, s katerim odjedaš.

Kadar se ena ovca striže, vedo tudi druge, kaj jih čaka.

Trn se že mlad koniči, da ne pozabi na starost bosti.

Jože Krajnc

Informacija skupine za spremljanje problematike na Novi opremi

Rezultati poslovanja v Novi opremi so v prvih petih mesecih zelo neugodni, saj je poslovala z 7,9 mio din izgube. Nekaj postavk iz delitve prihodkov:

— prihodki od prodaje domači trg	36.030.996
— prihodki od prodaje izvoz	13.853.515
— ostali prihodki	1.231.639
PRIHODKI SKUPAJ	51.116.150

— direktni stroški	37.352.801
— vpliv DIS v zalogi	—9.288.990
— ostali DIS in material	4.445.723
OSTANEK ZA POKRITJE	18.606.616

— amortizacija	1.434.229
— splošni mat. stroški	6.502.982
— nematerialni stroški	2.088.498
— vkalkulirani BOD	8.816.801
— odhodki financiranja	4.372.971
— izredni odhodki	3.341.801
IZGUBA	—7.950.666

Položaj glede financiranja se ni spremenil. Nova oprema še naprej ne uspe poravnati obveznosti iz naslova zapadlih kreditov in obveznosti do dobaviteljev.

Stanje kreditov je trenutno cca 27 mio din, od tega 2,7 mio din interni krediti, 7 mio din bančni krediti in nekaj čez 17 mio din ostali kreditodajalci. Nova oprema ima blokade na ŽR za približno 30 mio din (22 mio din akceptni nalogi, ostalo neodplačani krediti).

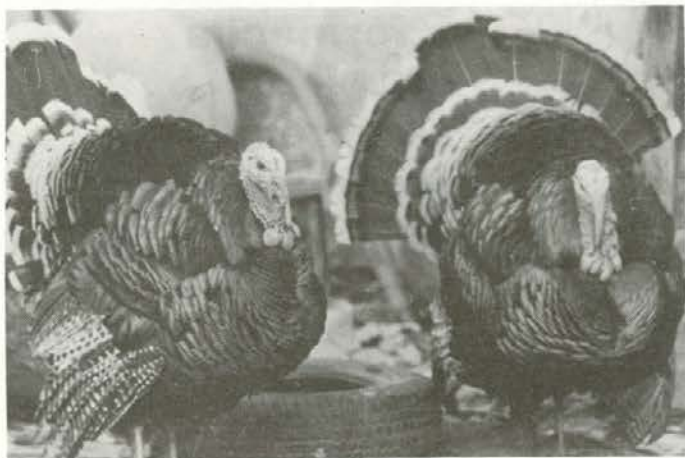
Glede na to, da je 18. 6. na Novi opremi prenehal ukrep družbenega varstva in da pravnost še ni bil urejen, je bila s strani Lesne dana sugestija, da se organizirajo kot samostojno družbeno podjetje. Delavci Nove opreme so to pobudo sprejeli in potrdili na referendumu 15. 6. (referendum je bil sprejet z 92 % večino udeležencev na referendumu).

Ker se situacija še naprej zaostruje, poteka delo intenzivno na reorganizaciji poslovanja Nove opreme. Razgovori za sovlaganje potekajo tako kot je bilo zastavljeno. Izgledi za ustanovitev mešanih družb so dokaj ugodni, saj sta obe tuji firmi izrazili interes za sovlaganje (f. Riessner v proizvodnjo oblaženega pohištva, f. Wolte pa v proizvodnjo vzmetnic).

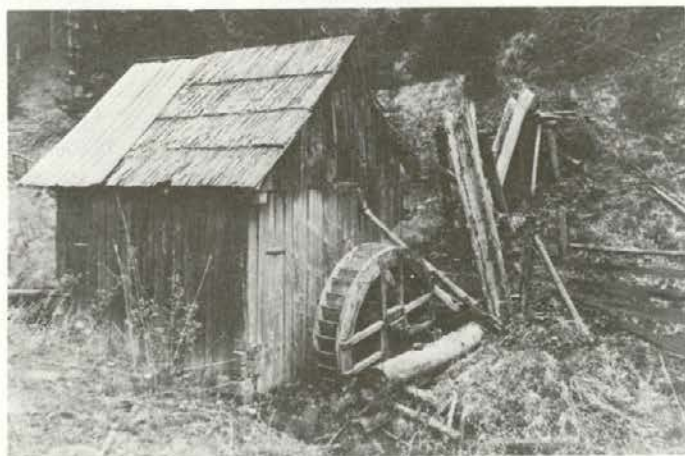
Tudi za mizarski del proizvodnje obstajajo možnosti za ustanovitev mešane družbe. Gre za sovlaganje domačega kapitala in sicer s strani delavcev Lesne. Pričakujemo, da bo kolektiv Nove opreme podprl takšno rešitev tega dela proizvodnje.

Glede na to, da je situacija v Novi opremi izredno težka, si bomo prizadevali, da bo reorganizacija čimprej in s sovlaganjem tujega in domačega kapitala, uspešno izvedena.

EPŠEK Bojana

Zakaj se tudi midva ne bi šopirila na domačem dvorišču, Foto: F. Jurač

Mlin v dolini Tople

Kako nevarno je delo minerca, zagotovo vesta naša sodelavca, Marjan Žvikart in Miralem Mevkič, ki to delo z veseljem opravljata že nekaj let. Pri tem nevarnem delu smo ju v objektiv fotoaparata ujeli v trenutku, ko sta minirala smrekov panj.

Foto: F. Jurač

KADROVSKE VESTI — SOCIALNA PROBLEMATIKA — REKREACIJA

NOVA DELOVNOPRAVNA UREDITEV

ODGOVORNOST ZA DELOVNE OBVEZNOSTI

Tudi odgovornost za delovne obveznosti je v novi delovnopravni zakonodaji urejena nekoliko drugače.

I. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST

a) Odgovornosti za delovne obveznosti

»Delavec, ki po svoji krivdi ne izpolnjuje svojih dolžnosti in delovnih obveznosti, ali ki ne upošteva sklepov sprejetih v organizaciji oz. tistega kar določa delodajalec, krši delovno obveznost.«

To je splošna definicija kršitve delovnih obveznosti, ki poudarja, da je odgovornost krivdna. Torej bo potrebno v vsakem primeru kršitve ugotavljati vednost in hotenje delavca, ločiti pa tudi oblike krivde: naklep, hudo malomarnost in majhno malomarnost.

Delavec odgovarja samo za tiste kršitve delovnih obveznosti, ki jih določa zvezni zakon, republiški zakon ter kolektivna pogodba oz. splošni akt. Če delovna obveznost ni vnaprej

določena, bodisi posamično, bodisi primeroma, iz česar je jasno razvidna obveznost, da mora delavec nekaj storiti oz. da tega ne stori, delavec ne odgovarja.

Kazenska oz. odgovornost za gospodarski prestopki ali prekršek ne izključuje disciplinske odgovornosti delavca.

b) Disciplinski ukrepi

Za storjeno kršitev je mogoče delavcu izreči enega izmed disciplinskih ukrepov:

1. javni opomin
2. denarna kazen
3. prenehanje delovnega razmerja

Ni več ukrepov opomina in razporeditve k drugim delom in nalogam.

Za lažje kršitve se lahko izreče javni opomin, za hujše kršitve pa vse tri vrste ukrepov.

Denarno kazen je mogoče izreči največ v višini do 15 % akontacije OD, ustvarjene v mesecu, v katerem je izrečena odločba in sme trajati od 1 — 6 mesecev.

Prenehanje delovnega razmerja se izreče za hujše kršitve dolžnosti in delovnih obveznosti, ki se nanašajo:

1) na neizpolnjevanje ter nevestno, nepravčasno in malomarno izpolnjevanje delovnih in drugih obveznosti;

2) na nezakonito razpolaganje s sredstvi;

3) na nesmotrno in neodgovorno uporabo sredstev;

4) na opustitev dejanj, ki jih poslovodni organ ali delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi mora storiti v okviru svojih pooblastil;

5) na to, da delavec tri mesece zaporedoma iz neopravičenih razlogov ne dosega pričakovanih rezultatov dela;

6) na kršitev predpisa o varstvu pred požarom, eksplozijo, elementarnimi nesrečami in škodljivim delovanjem strupenih in drugih nevarnih materialov ter določb splošnega akta oziroma kolektivne pogodbe;

7) na zlorabo položaja in prekoračitev dajnega pooblastila;

8) na izdajanje poslovne, uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali splošnim aktom oziroma kolektivno pogodbo;

9) na zlorabo pravice do bolezenskega dopusta;

10) na kršitev predpisov in opustitev ukrepov za varstvo delavcev, delovnih sredstev in življenjskega okolja;

11) na kršitev predpisa o splošni ljudski obrambi in družbeni samozasčitni ter določb splošnega akta oziroma kolektivne pogodbe;

12) na motnje enega ali več delavcev v delovnem procesu, ki izrazito otežuje izpolnjevanje delovnih obveznosti.

Nastete kršitve pa niso same po sebi uprabljive, ampak je treba v splošnem aktu določiti okoliščine in pogoje ob katerih se v posamezni organizaciji te kršitve štejejo za hujše kršitve. Poleg teh pa lahko v splošnem aktu določimo še druge hujše kršitve za katere se lahko izreče ukrep prenehanje, če je z dejanjem ali opustitvijo:

— ogroženo življenje in zdravje delavcev in povzročena ali bi lahko bila povzročena večja škoda ter

— ogrožen ali bi lahko bil bistveno moten delovni proces ali kako drugače bistveno oteženo poslovanje organizacije oz. delodajalca.

Disciplinska ukrepa denarne kazni in prenehanja delovnega razmerja se lahko izrečeta pogojno največ za dobo 1 leta, kar pomeni, da se bosta izvršila, če delavec v času pogojne odložitve znova stori hujšo kršitev del. obveznosti, oz. če odkloni zdravljenje, ki je bilo razlog in ugotovitev njegove disciplinske odgovornosti.

Odložitev izreče organ, ki je izrekel disciplinski ukrep.

c) Disciplinski organi in disciplinski postopek

Poslovodni organ odloča o disciplinski odgovornosti delavca v primerih kršitev, ko se lahko izrečeta ukrepa: javni opomin in denarna kazen. Kadar pa gre za kršitev, za katero se izreče ukrep prenehanja, odloča disciplinska komisija.

O disciplinski odgovornosti poslovodnega organa odloča organ, ki ga je imenoval.

Poslovodni organ lahko delno ali v celoti prenese svoja pooblastila glede odločanja v disciplinskih zadevah na drugega delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi oz. vodjo skupne delovne enote. To lahko stori le, če je tako določeno v splošnem aktu. Glede sestave disciplinske komisije je določeno najmanjše število — to je tričlanska komisija. V splošnem aktu pa lahko določimo večji sestav. Predsednika, člane in njihove namestnike volimo za dve leti. V disciplinsko komisijo ne more biti izvoljen poslovodni organ in delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter vodje delovnih enot. Ni več določila, da mora biti število disciplinske komisije liho.

Disciplinski postopek se začne na zahtevo organa upravljanja, organa samoupravne delavske kontrole, poslovodnega organa oz. pooblaščenih oseb in družbenega pravobranilca samoupravljanja. Pobudo za začetek lahko da vsak delavec. Zoper poslovodnega delavca oz. pooblaščenega, ki ne sproži disciplinskega postopka v 15 dneh, ko je na kakršenkoli način zvedel za hujšo kršitev in storilca, se obvezno začne postopek za razrešitev.

Delavcu je treba obvezno vročiti zahtevo za uvedbo disciplinskega postopka in vabilo za obravnavo. Glede načina vročanja ni sprememb, s tem da je treba med vročitvijo in obravnavo zagotoviti potreben čas, da si delavec lahko zagotovi obrambo. O uvedbi disciplinskega postopka je treba obvestiti sindikat, organ ki vodi postopek, pa mora obvezno obravnavati mnenje sindikata, če ga je le-ta poslal.

Postopek pred disciplinskim organom je javen. Delavec mora biti zaslisan pred disciplinskim organom, razen če se brez opravičenih razlogov ni odzval na pravilno poslano vabilo. Delavca lahko v postopku zastopa sindikat, če to zahteva oz. privoli.

Po opravljenem postopku disciplinski organ z odločbo ugotovi, ali je delavec odgovo-

ren za kršitev ali ne in izreče ukrep oz. ustavi postopek.

O zaslisanju in o celotnem teku postopka ter o posvetovanju in glasovanju se piše zapisnik. Če disciplinski organ ugotovi, da ima kršitev tudi znake kaznivega dejanja oz. gosp. prestopka mora obvestiti ustrezni državni organ.

Odločba o ugotovljeni odgovornosti in izrečenemu ukrepu z obrazložitvijo in pravnim poukom se pošlje v pisni obliki delavcu in vložniku zahteve. Oba imata v roku 8 dni po vročitvi pravico vložiti ugovor organu upravljanja (v primeru, ko je postopek vodila disciplinska komisija) oz. komisiji (v primeru, ko je postopek vodil poslovodni organ). Zoper odločitev na drugi stopnji pa lahko delavec oz. družbeni pravobranilec samoupravljanja v 15 dneh po vročitvi odločbe začne postopek pred pristojnim sodiščem — zaenkrat še sodiščem združenega dela.

Ugovor vložen zoper odločbo o disciplinski odgovornosti zadržuje izvršitev odločbe, dokler ni odločeno na drugi stopnji. Dokončna odločba o izrečenih denarni kazni je izvršilni naslov. Delavec lahko pristane, da se mu znesek denarne kazni odtegne od OD, če pa ne pristane, lahko organizacija v 60 dneh od pravomočnosti odločbe zahteva prisilno izterjavo preko sodišča.

Začetek disciplinskega postopka zastara po 6 mesecih od dneva, ko se je zvedelo za kršitev in storilca oz. v 1 letu od dneva, ko je bila kršitev storjena. Vodenje disciplinskega postopka zastara po 1 letu od dneva ko se je zvedelo za kršitev oz. po 18 mesecih od dneva, ko je bila kršitev storjena.

Organ, ki vodi postopek mora po uradni dolžnosti paziti na zastaranje. Če med trajanjem postopka poteče rok za vodenje disciplinskega postopka, se postopek ustavi.

O izrečenih ukrepih se obvezno vodi evidenca, ukrep se izbrši iz evidence, če delavec v 2 letih od dneva pravomočnosti odločbe ne stori nove kršitve.

II. SUSPENZ

Tudi po novem je mogoče delavca suspendirati t.j. takoj začasno odstraniti z delovnega mesta in razporediti na drugo delovno mesto oz. začasno odstraniti iz organizacije. Delavec je lahko suspendiran tudi:

— če je zoper njega uveden disciplinski postopek zaradi hujše kršitve, za katero se izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja,

— v primeru neopravičenega izostanka pet zaporednih delovnih dni.

V splošnem aktu oz. kolektivni pogodbi morajo biti opredeljeni pogoji in primeri, ko je možen suspenz. Na splošno pa bo šlo kot do sedaj za dejanja, ki ogrožajo življenje in zdravje ljudi, materialna sredstva in ovirajo delovni proces in poslovanje. Suspenz odredi poslovodni organ s pisnim nalogo, ki se takoj izvrši. Nalog je potrebno v 3 dneh predložiti pristojnemu organu, ki mora o njem odločiti v roku 8 dni.

Hkrati s suspenzom je treba torej nemudoma uvesti disciplinski postopek. Suspenz lahko traja najdlje do dokončne odločitve o delavčevi disciplinski odgovornosti oz. do prenehanja delovnega razmerja. Za čas suspenza ima delavec pravico do OD, ki znaša polovico zneska mesečne akontacije OD, če pa gre za suspendiranje na druga dela, pa do OD za ta dela, ki jih opravlja. Če se v disciplinskem postopku ne ugotovi delavčeva krivda, ima delavec pravico do vseh povračil.

III. MATERIALNA ODGOVORNOST

Zvezni zakon ureja materialno odgovornost za povzročeno škodo delavca organizaciji in organizacije delavcu.

Posebnosti odškodninske odgovornosti so naslednje: Delavec je odgovoren organizaciji

za škodo, ki jo povzroči na delu ali v zvezi z delom. Odgovoren je le, če je škodo povzročil namenoma ali iz hude malomarnosti. Če je škodo povzročilo več delavcev skupaj, odgovarja vsak za svoj del škode, če pa to ni mogoče ugotoviti odgovarjajo po enakih delih. Še vedno je poznana t.i. pavšalna odškodnina v primeru, če natančnega zneska odškodnine ni mogoče ugotoviti, ali če bi njeno ugotavljanje povzročilo nesorazmerne stroške. Višino pavšalne odškodnine določimo v splošnem aktu. Splošni akt lahko določi tudi primer, ko se odškodnina lahko zmanjša oz. delavec oprosti plačila v celoti. Značilnost postopka je ta, da je obvezen najprej postopek v organizaciji, šele nato pri sodišču. Rok za plačilo odškodnine za delavca je tri mesece.

Tudi delavec lahko zahteva od organizacije plačilo odškodnine za škodo, ki jo je utrpel na delu oz. v zvezi z delom. Tu je rok krajši in sicer, če se delavec in organizacija ne sporazumeta v roku 30 dni, ima delavec pravico zahtevati odškodnino pri pristojnem sodišču. Rok teče od vložitve zahteve delavca.

Na kratko torej lahko povzamemo, da je na področju odgovornosti za delovne obveznosti nekaj novosti v smislu poenostavitve postopka in večjih pooblastil poslovodnega organa.

Franica PORI

RAZMIŠLJAM

Rada posedam pred hišo in opazujem naravo. Pomlad se zliva v poletje. Vse v naravi bujno raste, cvetice cvetijo. Topel veter jih boža po žametnih listih. Trava valovi. V zraku je vonj življenja, mladosti in veselja. To je čas, ki me potegne v svoje naročje, me ponese v popolnoma drugačen svet. Ko hodim med valovito travo in posedam v sadovnjaku, razmišljam o sebi. Sem mlado dekle, polno sanj in upanja v prihodnost. Moja mladost ni užila veliko cvetja, zato upam, da bo prihodnost lepša. Kako bo čez leto, dve, deset? Takrat ne bom več brezskrbno petnajstletno dekle, ampak bom že odrasla, morda že žena in mati. Pred mano je še mnogo let do tedaj. Kaj pa medtem? Osnovna šola se bo zame končala, še dva meseca počitnic in potem tekstilna šola. Po glavi mi roje mnoge misli. Kako bo v tej šoli? Prišla bom med nove sošolce, nove učitelje. Ne bo več tako, kot je bilo na osnovni šoli. Tukaj je bilo vse tako prijazno, domače. Še najstrožji učitelji so nam bili blizu. Radi smo se imeli. Navezani smo na našo lepo šolo, na mogočne zidove, ki jih je naš vrišč prebudil, da so zaživel z nami. Osem let smo bili skupaj. Potili smo se v klopeh in stiskali pesti v najtežjih trenutkih. A vse je minilo. Minili so dnevi, ki so se nam zdeli težavni, grozni. Sedaj se spominjam le lepih trenutkov, ki ne bodo nikoli tonili v pozabo. Živelci bodo v nas in nas spremljali skozi življenje. Radi se bomo spominjali dni, ki smo jih živahni in razposajeni preživel skupaj. Sedaj pa se poslavljamo. Stisnili si bomo roko v slovo. V naših očeh bodo solze, v srcih bolečina. Nikoli več ne bomo skupaj, pot nas bo vodila v razne kraje. Vsak bo stopil na svojo pot, pot prihodnosti. Ali smo izbrali prave poti?

Pavlina RAT

NAŠI JUBILANTI

MESECA JULIJA PRAZNUJEJO

10 let delovne dobe

Gorazd MLINŠEK, Gozdarstvo Črna
Borivoj BOŽIN, Gozdarstvo Črna
Anton ŠTIFTER ml., Gozdarstvo Črna
Janez KODELA, DSSS Gozdno gospodarstvo
Slavica MRAK, Žaga Vuhred
Karel BOŽIČ, Trgovina inženiring

20 let delovne dobe

Rozina RAVNIKAR, DSSS Gozdno gospodarstvo
Marija SEKUTI, DSSS Gozdno gospodarstvo
Jože ŠTUMPFL, Gradnje Slovenj Gradec
Janez TARKUŠ, TIP Otiški vrh
Vida DURNIK, TP Pameče
Amalija LINASI, TP Pameče
Jelka TUŠ, TP Pameče
Ivanka HOJNIK, TSP Radlje—Podvelka
Franc HOVNIK, Poslovni inženiring Lesna
Jurij BOŽIČ, Trgovina inženiring
Boža POLC, Poslovni inženiring Lesna

30 let delovne dobe

Ferdo PUŠNIK, Gozdarstvo Črna
Peter ČARF, Gozdarstvo Črna
Anton OSOJNIK, Gozdarstvo Črna
Avgust ŠVAB, Nova oprema
Sonja KNEZ, Poslovni inženiring Lesna

35 let delovne dobe

Ignac GRUBER, TIS Pameče

40 let delovne dobe

Anton ŠTIFTER st., Gozdarstvo Črna
Angelca VRBNJAK, DSSS Gozdno gospodarstvo

KADROVSKE VESTI GOZDARSTVO

PRIŠLI: MAJ 1990

Priimek in ime — Datum — Dela, ki jih opravlja — Organizacija, iz katere prihaja

TOK GOZDARSTVA SLOVENJ GRADEC
 Godec Rozalija, 15. 5. 1990, pripravnica, DSSP

ODŠLI: MAJ 1990

Priimek in ime — Datum — Dela, ki je opravljal — Organizacija, v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
 Jamšek Anton, 7. 5. 1990, gozdni delavec-sekač, invalidska upokojitev

TOZD GOZDARSTVO ČRNA NA KOROŠKEM
 Čekon Ivan, 15. 5. 1990, gozdni delavec-sekač, invalidska upokojitev
 Kos Leopold, 11. 5. 1990, gozdni delavec-sekač, sporazumna odpoved

TOK GOZDARSTVO DRAVOGRAD
 Mori Marjan, 1. 5. 1990, sekač, sporazumna odpoved

TOK GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI
 Širnik Branko, 15. 5. 1990, gozd. goj. del., v JNA

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB SLOVENJ GRADEC
 Godec Rozalija, 15. 5. 1990, pripravnica, TOK Gozd. Slov. Gradec

TOZD	M	Ž	Skupaj
Gozdarstvo Slov. Gradec	40	3	43
Gozdarstvo Mislinja	47	5	52
Gozdarstvo Črna	120	14	134
Gozdarstvo Radlje	111	25	136
TOK Gozd. Slov. Gradec	33	4	37
TOK Gozd. Ravne	26	5	31
TOK Gozd. Radlje	25	5	30
TOK Gozd. Dravograd	12	3	15
CLS Otiški vrh	39	5	44
TIS Pameče	115	13	128
Gradnje Slovenj Gradec	43	7	50
Delovna skupnost Slov.	43	59	102
	654	148	802

Cerjak Darinka

Podatki o gibanju in številu zaposlenih za mesec maj 1990 v Lesni

Prišli Priimek in ime	Datum	Dela, ki jih opravlja	Org. iz katere prihaja
NOVA OPREMA			
1. GJURIN Zoran	1. 5.	samostojni prod. ref.	LESNA — Posl. inženir.
2. JELEN Filip	1. 5.	vodja komerciale	LESNA — Posl. inženir.
3. JURAVIČ Damir	1. 5.	predstavniki na terenu	LESNA — Posl. inženir.
4. KONEČNIK Borut	1. 5.	izv. zaht. mizarskih del	iz JLA
5. LAURE Aleksandra	1. 5.	administrativna dela	LESNA — Posl. inženir.
6. LIKAR Julita	1. 5.	administrativna dela	LESNA — Posl. inženir.
7. MERZDOVNIK Joža	1. 5.	fakturist	LESNA — Posl. inženir.
8. MORI Albina	1. 5.	samostojni prod. ref.	LESNA — Posl. inženir.
9. PURIČ Munib	1. 5.	predstavniki na terenu	LESNA — Posl. inženir.
10. RAJACIČ Jovanka	1. 5.	predstavniki na terenu	LESNA — Posl. inženir.
11. ROŠIN Josip	1. 5.	predstavniki na terenu	LESNA — Posl. inženir.
12. SIVEC Franci	1. 5.	predstavniki na terenu	LESNA — Posl. inženir.

Priimek in ime	Datum	Dela, ki jih je opr.	Org. v katero odhaja
TRGOVINA-INŽENIRING			
1. POKORNI Ivica	7. 5.	vodja vgradnje	INDUSTROGRADNJA Zagreb
LESNA-VODSTVO			
1. MARINŠEK-Novak Zdenka	1. 5.	vodja pravnih zadev	LESNA-Poslovni inženir.
2. MIŠETIČ Drago	1. 5.	urejanje izobr. in štip.	LESNA-Poslovni inženir.
3. PUŠNIK Miha	1. 5.	vodja izobr. in kadrovanja	LESNA-Poslovni inženir.

ODŠLI
 Priimek in ime — Datum — Dela, ki jih je opr. — Org. v katero odhaja

ŽAGA OTIŠKI VRH
 1. CEVNIK Anton 31. 5. tesarska dela —

TP PAMEČE
 1. HOVNIK Dušan 31. 5. strojni vzdrževalec obratovodja
 2. LINASI Vlado 13. 5. popravilo elementov
 3. LIPUŠ Ivan 16. 5. pomočnik vodje odpreme
 4. KOVAČ Bojan 31. 5. Trgovina-Inženiring
 invalidska upokojitev
 Trgovina-Inženiring

TSP RADLJE-PODVELKA
 1. KRECENBAHER Irena 10. 5. opr. potezne krož. žage
 2. SAFRAN Ana 11. 5. pomoč pri brusil. stroju
 3. ŠTRUC Saša 10. 5. upr. strojev za profil. el. —
 invalidska upokojitev

TIP Otiški vrh
 1. MAROŠEK Miha 31. 1. sortirec plošč
 2. ROŽIČ Branko 16. 5. dela pri finalizaciji
 3. SOVINČ Anton 31. 5. voznik čelj. nakladalca
 v JLA
 upokojitev

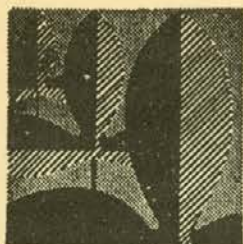
NOVA OPREMA
 1. GOLUBOVIČ Arif 17. 5. embalaranje tap. izd. v JLA
 2. JEROMEL Ivan 31. 5. voznik tovornega avt. upokojitev
 3. KOROŠEC Viktor 2. 5. izdelava vzmeti umrl
 4. KREBS Marija 31. 5. šivilja upokojitev
 5. MARUNIČ Marija 7. 5. izv. zaht. tap. del upokojitev
 6. ROTOVNIK Ivan 31. 5. vodenje proizv. vzmet. upokojitev
 7. RUPČIČ Marjan 25. 5. izvajanje miz. del neznano
 8. SLAVIČ Meri 28. 5. šivanje tapet. mat. neznano

TRGOVINA-INŽENIRING
 1. BOJČIČ Jure 11. 5. montaž. dela upokojitev
 2. JURAC Miha 18. 5. mizarska dela —
 3. TOMIS Drago 18. 5. mizarska dela —
 4. VERONIK Zlatko 18. 5. mizarska dela —

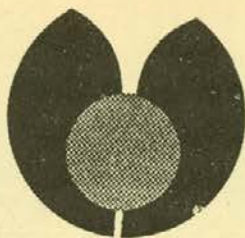
Priimek in ime	Datum	Dela, ki jih je opravljal	Organizacija, v katero odhaja
POSLOVNI INŽENIRING			
1. JELEN Filip	31. 4.	vodja komerciale	Nova oprema
2. GJURIN Zoran	31. 4.	samostojni prod. ref.	Nova oprema
3. MORI Albina	31. 4.	samostojni prod. ref.	Nova oprema
4. LAVRE Aleksandra	31. 4.	adm. dela	Nova oprema
5. LIKAR Julita	31. 4.	adm. dela	Nova oprema
6. MERZDOVNIK Jožica	31. 4.	fakturist	Nova oprema
7. PURIČ Munib	31. 4.	predstavniki na terenu	Nova oprema
8. JURAVIČ Damir	31. 4.	predstavniki na terenu	Nova oprema
9. ROŠIN Josip	31. 4.	predstavniki na terenu	Nova oprema
10. SIVEC Franci	31. 4.	predstavniki na terenu	Nova oprema
11. VIŠOČNIK Vlasta	31. 4.	predstavniki na terenu	Nova oprema
12. RAJACIČ Jovanka	31. 4.	predstavniki na terenu	Nova oprema
13. RUPREHT Maks	15. 5.	voznik	privat
14. GRIL Severin	31. 5.	predstavniki na terenu	upokojitev
15. ČAS Bojan	31. 4.	vodja investicij	privat
16. KOTNIK Agata	31. 5.	ek. tehnik—pripravnik	določen čas
17. ODER Kristina	31. 5.	ek. tehnik—pripravnik	določen čas
18. PUŠNIK Miha	31. 4.	vodja kadr. in izobr.	LESNA-LIP vodstvo
19. MARINŠEK Novak Zdenka	31. 4.	vodja pravnih zadev	LESNA-LIP vodstvo
20. MIŠETIČ Drago	31. 4.	urejanje izobr. in štip.	LESNA-LIP vodstvo

Družba	Ženske	Moški	Skupaj
Žaga Mislinja	4	45	49
Žaga Otiški vrh	11	42	53
Žaga Mušenik	13	34	47
Žaga Vuhred	10	45	55
TIP Otiški vrh	29	210	239
TP Pameče	143	122	265
TP Prevalje	159	86	245
TSP Radlje-Podvelka	178	179	357
Nova oprema	150	179	329
Trgovina-Inženiring	36	94	130
Poslovni inženiring	110	47	157
Lesna-vodstvo	6	6	12
SKUPAJ:	849	1089	1938

Drago Mišetič

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO VIII — ŠTEVILKA 7

JULIJ 1990

POŠTINA PLAČANA

VPLIV KVALITETE KLAVNIH ŽIVALI NA KVALITETO MESA IN MESNIH IZDELKOV

V današnjem času revolucionarnih tehničnih in tehnoloških sprememb se je zelo veliko spremenilo tudi pri proizvodnji hrane. Posebno opazno je količinsko povečanje proizvodnje tako zelenjavne kot tudi mesne hrane.

Razvoj proizvodnje zelenjavne hrane je relativno enostaven in hiter, kar pa vsekakor ne drži za živinorejo, vsaj ne za vse vrste domačih živali. Zaradi relativno počasne reprodukcije predstavlja največji problem živinoreja.

S povečanjem količinske proizvodnje hrane smo počasi dosegli nivo, ko se pojavlja vse večja potreba po prilagajanju ponudbe asortimana in predvsem kvalitete, kar prihaja vse bolj do izraza v da-

našnjem času vsesplošnega uvajanja tržnega gospodarstva, ob zmanjševanju kupne moči in izredno zaostrenih razmer v gospodarstvu nasploh. Danes se skoraj po vsem svetu proizvodnja ravna po zahtevah potrošnika. Pravzaprav nikjer v svetu ni tako ostrih predpisov za kvaliteto proizvodnje, kot so konkretne zahteve tržišča po kvalitetnih izdelkih, ko je prisotna normalna konkurenca in boj za čimvečji dohodek proizvajalca.

Zaradi tega je končno potrebno razumeti, da so minili časi, ko smo lahko proizvajali po svojih možnostih in željah in vse proizvode brez problemov plasirali na trgu. Razvite tržne razmere danes zahtevajo visokokvalitetno proizvodnjo

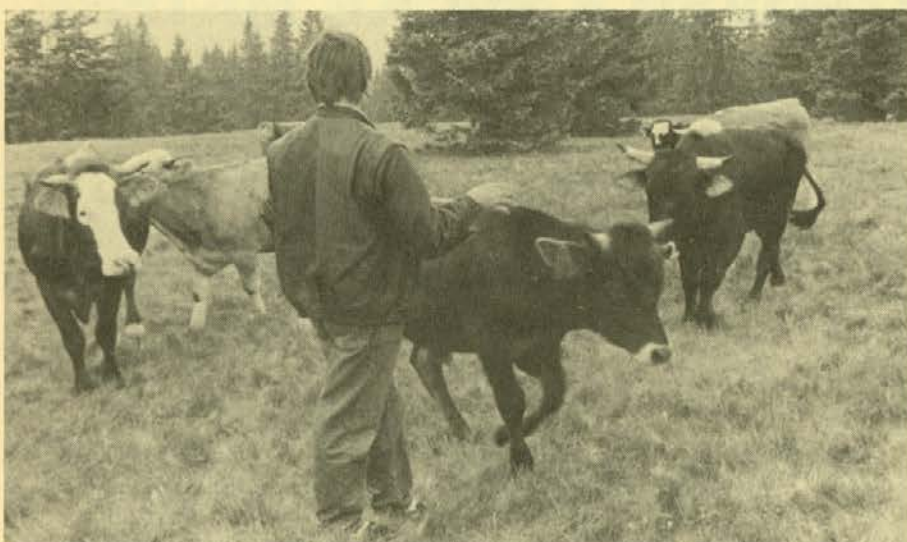
na vseh nivojih, kar je vedno bolj prisotno tudi pri nas. Zato se daje vedno večji poudarek selekciji in proizvodnji takšnih tipov, pasem in križancev domačih živali, ki v čimkrajšem času ob čimmanjši porabi hrane dajo čimveč mesa in čimmanj mastnega tkiva. Največji napredek v tem pogledu je pri prašičih in piščancih, nekoliko slabši pa pri govedu.

Da bi vse zahteve po kvaliteti tudi čimbolj stimulirali, se vedno bolj opušta ocenjevanje živih živali in plačevanje žive teže. Vedno bolj je merodajno objektivno ocenjevanje kvalitete na liniji klanja, kjer je poleg teže odločilen izgled, barva, konsistenca mesa.

Meso je od različnih živali po starosti, živali, ki so jih pred zakolom uporabljali v razne namene (delo, mleko), od različno krmljenih živali in različno mesnatih in zamaščenih živali. Zaradi tega je lahko razmerje med količino mišičnine, masti in kosti, ki so različno uporabni v prehrani in predelavi, zelo različno. Še posebej pa je meso nekaterih živali mnogo bolj trdo kot meso drugih. Zato je lahko meso ene vrste po kakovosti in uporabnosti zelo različno.

Poglavitna merila za kakovost zaklanih goved so mesnatost, barva in zgradba mišičnine ter porazdelitev in količina loja. Mesnatost vrednotimo pravzaprav kot razmerje med količino mišičnine in količino kosti, barva je razmeroma zanesljiv kazalec mehko-be mišičnine, saj je meso mlajših živali na splošno svetlejša in bolj mehka kot meso starejših. Količine loja pa si pri zaklanih živalih želimo čimmanj.

Pri mesu goved razlikujemo dve podvrsti mesa in sicer: junetina je meso posebej pitanih bikov in telic, ki so ob zakolu stari od 12 do 24 mesecev ter tehtajo živi 400 do 550 kg, in govedina, ki je

Vse več naših kmetov je prišlo do spoznanja, da je paša živine koristna. Tudi letos kmetje pasejo svojo živino na pašnikih na Plešivcu in na Rogli, od koder je tudi naš posnetek. Če bo vreme čez poletje toplo in ne preveč deževno, bodo uspehi paše zadovoljivi, živina pa bo pridobila na teži.

Foto: F. Jurač

Letošnji nagrajenci občine Slov. gradec

Župan slovenjegraške občine ing. Ivan Uršič se je na slavnostno sejo pripeljal s kočijo. Ponosen je bil tudi kočijaž Mirko Zajc

Spodbuda za kmetovanje

Na svečani seji skupščine občine Slovenj Gradec, ki je bila ob sklepu občinskega praznika v kulturnem domu v Mislinji, so podelili letošnje nagrade občine Slovenj Gradec. Dobili so jih mladi kmetovalci: Franc Gams iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu, Peter Klančnik iz Podgorja in Janez Gams iz Starega trga. V zadnjih letih so preuredili in preusmerili svoje kmetije v sodobne visoke produktivne enote,

ki dajejo primerjalno največje presežke kmetijskih proizvodov.

FRANC GAMS iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu je pred štirimi leti podedoval 10 hektarjev veliko kmetijo. Na kmetiji je že tradicija živinorejska proizvodnja in mladi gospodar se je opogumil ter začel preurejati kmetijo za visoko produktivne in ceneno pridobivanje mleka in pemske živine. Preurejeni in novi hlevi omogočajo vzrejo večjega števila goved. Vloženi trud se že kaže v uspehih. Medtem ko je v letu 1986 namolzel 42.760 litrov mleka, ga je lani že 69.613 litrov. »Presenečen sem, da smo nagrado občine Slovenj Gradec dobili trije mladi kmetje. Mislim, da je to enkratni dogodek in da je to za vse nas še večja obveza pri nadaljnjem delu.«

PETER KLANČNIK iz Podgorja se je takoj po prevzemu kmetije, na kateri gospodarji sedem let, preusmeril v intenzivno proizvodnjo

mleka. Tako je z agromelioracijami uredil nad tri hektarje kmetijskih površin in zgradil nov hlev, ki omogoča vzrejo mlade živine. Delo in trud, ki ga vlaga v kmetijo, odraža v povečani kmetijski proizvodnji. V letu 1986 je oddal 31.903 litre mleka, lani že 56.506 litrov, načrtuje pa 95.000 litrov in prek 2600 kg klavne živine. »Nagrada je za mene velika spodbuda za nadaljnje delo.«

JANEZ GAMS iz Starega trga kmetuje na 12 hektarjih velikem posestvu. Zaradi vestnosti, zavzetosti in delavnosti se je mladi kmet preusmeril v intenzivno mlečno proizvodnjo, ki daje v občini največ mleka na enoto površine.

V lanskem letu je Janez Gams dosegel proizvodnjo 10.000 litrov mleka na ha. »Nagrada, ki sem jo dobil, je tudi zame spodbuda za doseganje še boljših rezultatov, vse pa seveda odvisno od možnosti v kmetijstvu.«

Vsem mladim kmetom za prejete nagrade čestitamo!

F. Jurač

(Nadaljevanje s 1. strani)

meso pretežno krav ter starejših in težjih bikov in volov.

Osnovno merilo za kakovost prašičev je razmerje med količino mastnine in mišičnine z vraščeni kostmi, šele drugotno merilo je razmerje med mišičnino in kostmi.

Danes je strokovno dokazano, da je za celokupno objektivno oceno kvalitete glede na uporabnost mesa vseh vrst in kategorij potrebno poznati:

— biološko oz. hranilno vrednost, za katero je odločilna sestava mesa oz. odnos biološko potrebnih snovi v mesu

— psihološke oz. komercialne lastnosti, ki so odločilne pri prometu s svežim mesom. Upoštevati je potrebno konformacijo celotnega trupa oz. posameznih delov, nežno rožnato barvo, okus, vonj in sočnost ter vsebnost mastnega tkiva (marmoriranost)

— tehnološke lastnosti, ki predstavljajo primernost mesa kot surovine za predelavo v različne izdelke in so prisotne predvsem v proizvodnji vseh vrst mesnih izdelkov tako pri govejem kot pri svinjskem mesu in slanini.

Škoda, ki nastaja pri prometu in predelavi mesa zaradi slabe in neustrezne kvalitete, je ogromna in se je večinoma sploh ne zavedamo. Zato je nedvomno področje selekcije in pitanja živali zaradi čimboljše končne kvalitete še precej nedodelano in daje ogromne možnosti za nadaljnji razvoj.

Franc JAVORNIK

IZPOVED KMEČKE MATERE

Kmečka mati in žena, kdo te razume? Podozna si oceanu, ki nima dogleda, ki je neskončen. Tako neskončna je tvoja ljubezen, ki klije še iz groba. Mislim, da so na svetu takšne vse matere.

Takšno mater sem srečal lepega majskega dne na poti od doma. Pred seboj sem opazil staro ženico. Opirala se je na popotno palico, noge je težko dvigala, skoraj jih je vlekla za seboj. Niso je hotele ubogati kot včasih, ko so se ji v telesu še pretakale moči zdravja.

Dohitel sem jo. »Mamica, bodite mi lepo pozdravljeni.« sem jo prijazno nagovoril. Pogledala me je globoko izpod čela, se široko nasmehnila in dejala: »Bog daj, ali imava isto pot?« »Ja, po nakupih sem namenjen. Kam pa vi, mati?«

»Eh, po penzijo grem. Veš, noge me ne ubogajo več. Kaj si hočem, osemdeseti križ me je že pozdravil. Mislim, da jih ne bo več. Moja življenjska cesta se izteka.« »No, no mati, tako hudo pa še menda ja ni,« sem jo tolažil. »O, je, je. Pa še kako hudo je, če ostaneš sam, od svojih zavržev. To boli. Malo se zadržava. Tako rada bi ti povedala o svojem življenju. Vem, da pišeš v Viharnik; rada ga prebiram. Iz njega zvem, kaj se dogaja v naših krajih, kako ljudje živijo, pa tudi koliko se jih je

že poslovilo. Veliko ljudi poznam. Samo ne imenuj me s pravim imenom. Napiši pa le, da bodo ljudje vedeli, kako se nekaterim materam godi na stara leta.

Več kot 25 let je že minilo, od kar mi je umrl mož. Sin se je poročil pred leti, jaz pa sem se umaknila v mojo čumnato. Dokler sem mogla, sem jim pomagala kaj postoriti po hiši in sem bila še nekaj vredna. Sedaj pa, ko sem onemogla pa... »Obrisala si je solzo, ki ji je polzela po licu. »Ne veš, kako je bila nekoč srečna naša hiša. Čebljanje otrok, jok, vrisk, smeh, vse to je bilo v najinem domu. Mož je tako rad vzel sina v naročje, če se je sprl s sestrico. Pri vsem trdem, neizprossem delu brez strojev sva bila neizmerno srečna. Nisem pozabila tistih zlatih ranih juter, ko sva tiho odšla od doma, s kosami na ramenih in s srečo v srcih, ko so otroci še sladko spali. Ali pozimi! Mož je delal koše, grablje, vile, skratka; pripravljaj je orodje za pomladansko delo. Mi z otroci smo luščili fižol in buče. Zunaj je zavaljal snežni metež. Snega nam je včasih namevalo do okenskega okvirja, v izbi pa nam je bilo toplo ob peči. Mirno in srečno je bilo takrat naše življenje. A kaj, ko sreča človeka tako kratko časa obiskuje. Slej ko prej ti ostane na vse samo še bled spomin. Sedaj pa za mene

RAZLIČNI NAČINI ZATIRANJA ŠČAVJA (RUMEX)

Pri intenzivnejšem pridelovanju krme in na novo zasejanih travnatih površinah se vse pogosteje javljajo nezaželeni pleveli, ki jim ustrezajo takšne intenzivne razmere (večkratna raba in močnejše gnojenje z dušikom). Med najbolj nezaželjene plevela spadajo ščavje, regrat, zlatica in drugi škodljivi in strupeni pleveli. Demonstracijske poskuse o zatiranju ščavja so opravili kolegi iz Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec.

Ščavje je večletni širokolistni plevel z močno in globoko korenino. S svojimi velikimi listi senči prostor okoli sebe ter tako spodriva trave, detelje in nekatere koristne zeli (rman, timijan, melisa, kadulja ter druge). Ščavje ima poleg globokih korenin in velikih listov tudi sposobnost velike proizvodnje semena (več tisoč semen vsaka rastlina), ki lahko kali tudi, če ga odtrgamo še zelenega in ga pustimo ležati v jarku (dozori in se razmnoži). Seme pa ohrani sposobnost kalitve v zemlji tudi do 80 let, če niso dobri pogoji za kalitve. Posledica vseh teh lastnosti ščavja je, da se izredno težko zatira samo z načinom rabe travinja in gnojenja.

Glede na sestavo travne ruše in pojava ščavja imamo več načinov zatiranja ščavja. Ti načini so:

1. Uničenje travne ruše in ščavja — obnova travne ruše

Za ta način se odločimo, če imamo v travni ruši slabe vrste trav in detelj, poleg tega pa je ruša še močno zapleveljena s ščavjem. V tem primeru uporabimo herbicide na podlagi glifosata (Roundup, Boom, Efekt, Cidokor), ki uničijo celotno rastlino (zeleno dele in korenino). Pri odmerku herbicida se ravnamo glede na plevelne vrste (Roundup-a 6—10 l pripravka v 500 l vode na 1 ha).

Količine herbicida na osnovi glifosata (Roundup, ...) lahko zmanjšamo do 40 % (3,6—6 l pripravka/200—300 l vode), če uporabimo HYSRAJ ali ARMOBLEN T-25 v 0,5% raztopini.

Škropimo v času, ko imajo rastline dovolj listne mase — najboljšje je jeseni, ko ima ščavje razvito rozeto (20 cm). Tri tedne po škropljenju že lahko sejemo nove travno-deteljne mešanice oziroma druge poljščine.

2. Zatiranje ščavja v travni ruši

Če imamo dobro travno rušo (dobre trave in detelje), v kateri pa se pojavlja ščavje posamezno ali v otokih uporabimo selektivni herbicid, ki nam ne poškoduje dobre travne ruše. Za škropljenje te travne ruše imamo na voljo

samo herbicid ASOLUX. Je sistemičen herbicid, ki deluje preko korenin in listja. Deluje zelo počasi, saj se znaki delovanja pokažejo čez tri tedne v odvisnosti od temperature zraka.

Odmerek je odvisen od temperature:

pri 8°C →	6,0 l/ha
12°C →	5,0 l/ha
14—16°C →	4,5 l/ha
18—20°C →	4,0 l/ha

Pri temperaturah višjih od 25°C škropljenje odsvetujemo, ker lahko poškodujemo travo.

Asulox uporabljamo v času, ko ima ščavje dobro razvite liste, vendar pa še nima cvetnega stebela. Uporabljamo ga lahko po vsakem odkosu, ko se rastline ponovno obrastejo, dokler ne pade temperatura pod 5°C.

V travni ruši, ki nima skoraj nič detelje, lahko uporabljamo herbicide, ki so namenjeni zatiranju plevela v žitih. Ti herbicidi so:

STARANE 250 EC v 0,15% koncentraciji ali 1,0 l/ha
DEHERBAN FLUID 0,5% koncentracija ali 4 l/ha

Dobra lastnost herbicida starane je, da hitro deluje saj se prvi znaki pokažejo že po nekaj urah (povešeno, uvelo listje). Uporabljamo ga lahko v vseh fazah razvoja ščavja in tudi pri nizkih temperaturah 5°C. Majhno število ščavja (posamezne rastline) lahko tretiramo lokalno. Pri lokalnem tretiranju pa botanični sestav travne ruše ni bistvenega pomena.

Za vse pripravke je karenca (doba, ko pripravek ni več strupen) 28 dni.

Tatjana Pevec

(Nadaljevanje z 2. strani)

ni več prijazne besede. Nekoč mi je sin pravil mama, sedaj sem pa »ona«.

Povedala ti bom, kako sem preživela letošnjo Veliko noč. V kuhinji so naši domači rezali potice. Mislim, da je bil žegen. Sinovi otroci so vriskali od veselja. Šestletni vnuk pa je vprašal svojega očeta, če babici ne bodo nesli žegna v kamro. Zasmeljali so se in snaha je rekla: »Na tu imaš, pa nesi noter »oni«, da ne bo lačna«. Sin pa je dodal: »Le reči ji, da jo bo hudič nesel v pekel, če ne bo jedla žegna«. »Ata, ti pa grdo govoriš o naši babici, se je zavzel zame moj vnuček. »Tihó bodi in nesi«, se je zadržal nad otrokom moj sin.

Tihó je pristopil k meni, rahlo zaprl prepe-rele duri in rekel: »Bica, žegna sem ti prinesel«. Stegnila sem roko proti njemu in ga objela. Solza nisem mogla zadržati. Ko je otrok videl, da jokam, je tudi on zajokal in rekel: »Veš, ata niso pridni, ko tako grdo ravnajo s teboj, imajo greh!«

Iz cekarčka sem zdevala malo potice, mesa, hrena in nekaj jajc. Vse to sva skupaj pojedla. Gledala sem otroka, kako je z veseljem jedel v moji čumnati. Takrat so mi misli pohitele nazaj v čase, ko je moj mož na velikonočno jutro po vstajenski maši svečano prikrižal šarkelj, narezal meso in po molitvi smo vsi skupaj zaužili dobrote. Po tem sta najina otroka sedela na pragu in čakala botrico. To je bilo veliko pričakovanje. Spominjam se, da je nekoč hčerka dobila vročino, ko botrice ni bilo na ta dan. Tako sem se zamislila, da mi je vnuček rekel: »Kaj pa govoriš, bica?«. »Eh«, sem rekla, »kar tako.«

Žive so bile moje misli, jasne besede, a za vsem tem je ostal le spomin.«

Med pripovedovanjem sva prišla do pošte. »Pa srečno.« je rekla, »če bom še živela, bom brala tvoj članek. Mogoče ga bo prebral tudi moj sin. Morda se bo zamislil.« je še dodala, jaz pa sem se spomnil še Cankarjevega izreka: »Ne merimo in ne tehtajmo vsake nagle besede! Nad nami je tisti, ki bo nekoč meril misli in tehtal srca.«

Viktor LEVOVNIK

JOŽE MATIJA

»ZDOVČEV PEPI«

p. d. Zdovca iz Kotelj

Desetega junija 1990 smo v Kotljah pokopali 67 let starega kmeta, kooperanta Koroške kmetijske zadruge TZO-TRATA-Prevalje, Jožeta Matija. Rajni Zdovčev Pepi, kot smo Hotuljci Zdovca po domače klicali, je bil pravi samouk, pravi »svobodni umetnik«. Vse je znal narediti, vse se mu je posrečilo, karkoli in česar koli se je lotil. Znal je igrati na citre. Obnovil in naredil nov mlin na vodni pogon na Hotuljščici s štirimi stopami za phanje žita. Jez, rače in novo vodno kolo so njegovo delo. Ta mlin je sedaj daleč naokrog edini. Edini pa je tudi ostal od nekdanj 55 mlinov. 7 žag in 18 pogonskih vodnih koles, kolikor jih je vseh skupaj bilo na hotuljskih potokih: Hotuljščici, Črni, Suhi in Duli, še tam do leta 1960.

Škoda, da je moral tako hitro umreti. Imel je še toliko lepih načrtov za preureditev svoje kmetije, med drugim tudi obnovo stanovanjske hiše.

Pepi je bil vse življenje čudovit in predober človek, ki nikoli ni rekel komu žal besede, pač pa je vse svoje življenje delal dobro. Bil je pravi sosed, ki je tudi pomagal, kjer in če je bilo treba. Prestal je 1 leto nemške vojske, 1 leto ruskega ujetništva in 1 leto služenja v JLA. Mi ga bomo ohranili v svojih srcih in svojem spominu kot dobrega, nadvse prijaznega in poštenega človeka.

Rok Gorenšek

Dopisujte v Prilogo

RECEPT ZA SREČO!

Da si človek le za silo zdrav, naj nikoli od nikogar nič ne pričakuje, tako bo zanesljivo srečen.

Veronika PLEŠEJ

ZAHVALA

ob boleči izgubi dragega sina, očeta, dedka, brata in strica

NIKOLAJA DOLERJA iz Šentjanža nad Dravčami

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili k njegovemu zadnjemu počitku, darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam pa izrazili sožalje. Hvala govorniku Jožetu Nagliču za poslovilne besede in č. g. Ernestu Berložniku, župniku iz Vuzenice, za opravljeni pogrebni obred in sveto mašo.

Žalujoči vsi njegovi

»VUŽNIKOVA GELA«, Angela Gorenšek, roj. Hovnik iz Podgore, 80 let

Vsi, ki smo se 2. junija 1990 zbrali pri Dulerju, smo prišli na njeno prizrčno povabilo, da skupaj proslavimo in doživimo njen veliki življenjski praznik. 80 let življenja, ki ga je čila in zdrava srečno praznovala, dobre volje in optimistično razpoložena kot vedno, kar jo poznamo.

Ljudje smo si zelo različni med seboj. Mnogi so takšni, ki te v življenju prizadejejo in te ne marajo. Le redki ljudje pa so takšni kot je ona, draga naša Vužnikova Gela, ki človeku v resnici želi, v celem njegovem življenju, dobro in samo najboljšo. To je z dejanji dokazovala vse svoje življenje. Živela je in živi, predvsem za druge.

Takšni ljudje kot je draga Gela, so plemeniti ljudje. Plemeniti so v vsem svojem življenju, v vsem svojem žitju in bitju. So skrb, usmiljenje in dobrota sama. Takšnim plemenitim, žlahtnim ljudem tudi nikoli v življenju ni dolg čas. Ne poznajo utrujenosti, zamorjenosti in potrtosti. Kjerkoli se nahajajo, karkoli jih zadene, ostanejo čvrsti. Okrog sebe širijo prepričani, da za vsem slabim in hudim, kar nas je zadelo, mora priti in tudi pride zopet dobro. Pride-

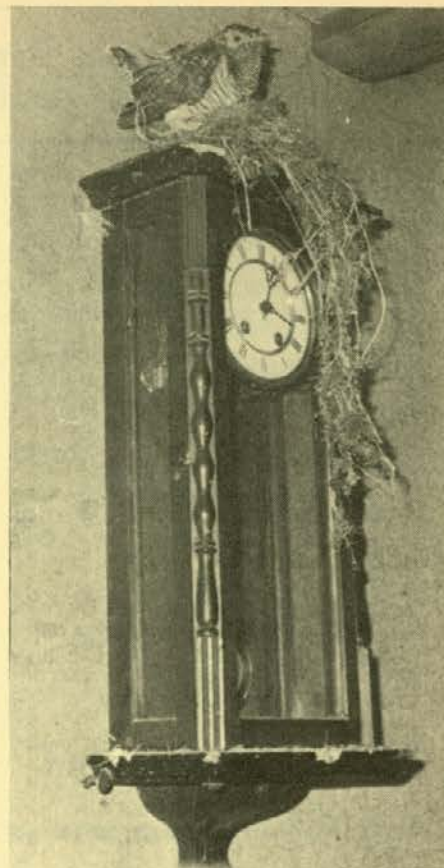
ta sreča in veselje ter čas, ko vse zlo in hudo, ki smo ga doživeli mine in zares utone v pozabo.

Tak žlahten, plemenit človek je naša slavljena, osemdesetletna jubilatka, Vužnikova Gela.

Takšnim po srcu in duši velikim, plemenitim in žlahtnim ljudem, draga Gela, ni lahko govoriti in držati govorov. Zakaj vse karkoli poveš o takšnem človeku, je davnc poprej vsem znano in očito. Zato vam tudi ne bom več govoril, Draga Slavljena. Vsi skupaj ji želimo, da bi še dolgo vrsto let, zdrava, srečna in vesela uživala življenje in še naprej s tako dobroto in optimizmom razdajala neprecenljive zaklade svojega duha in srca. Najlepše bi bilo, če bi si učakala kar sto let. Kajti brez nje bo pri Vužniku, še bolj pa pri nas, ki vas radi imamo in vas srčno ljubimo, nekaj manjkalo. Nekaj, kar nikoli ne bo mogoče nadomestiti!

Še na mnoga zdrava leta, draga Vužnikova Gela!

Rok GORENŠEK

Na sliki: Takole je kukavica vsak dan čakala svoja »posvojitelja«.

KUKAVICA SE JE IZVALILA NA URI

Malo nenavaden naslov smo dali temu stavku. Poznamo ure, iz katerih kukajo kukavice. Nismo pa imeli priložnosti videti to, da bi se na uri izvalila kukavica. To smo se lahko prepričali pri Dragu in Marici Umek v Suhem Dolu pri Podgorju. V podstrešni sobi njune hiše je na steni visela stara ura. Skozi priprto okno sta samec in samica šmarnice opazila to uro in sta si okoli letošnjih prvomajskih praznikov pričela nanjo plesti gnezdo. Ko je bilo gnezdo že spleteno in v njem tri majhna jajčeca, je svoje jajce v gnezdo podtaknila še kukavica. Ko so se mladiči izvalili, je kukavica svoje tekmece iz gnezda odstranila, v gnezdu pa je ostala sama kukavica in starši »posvojitelji«, mali šmarnici, sta kukavico skrbno hranili. Danes je seveda kukavica z ure že odletela v naravo in prihodnjo spomlad nam bo veselo prepevala.

F. Jurač

Živina na urejenem pašniku, foto J. Krevh

Za trgovca je domovina njegov žep.
Dobra trgovina ne išče kupca.
Dobro blago pride brez mešetarij v denar.
Kadar kupuješ, ne reci, da zelo potrebuješ.
Preveč ponujano blago smrdi.
Boljše je shranjeno jajce kot sneden vol.
Danes gosti, jutri posti.

Matevž ČARF

ZLATA POROKA KUŠTROVIH STARŠEV IZ GORTINE

Na Kuštrovi kmetiji se je rodila 8. maja 1919 punčka Johana Janiš. Čeprav so se otroci rojevali, je v njihovi družini ostala ona edinka. Razmere so hotele, da je prišla bolezen in so dojenčki umrli. Ko je bilo Ančki 11 let, ji je umrl oče. Odraščala je ob materi in trdem kmečkem delu. Naključje in usoda je hotela, da si je za življenjskega sopotnika izbrala kmečkega fanta.

Jakob Skutnik je bil rojen pri Pavru na Danijelu nad Trbnjami. Luč sveta je zagledal 9. julija 1914 leta. Hitro je ostal brez mame in ker je moral oče v vojsko, je bil nekaj let pri Galunu v Trbnjah. Imel je še štiri sestre. Za življenje mu je osnovo dala šola v Trbnjah. Ko je odrasčal v moža, je spoznaval težko kmečko delo, še posebej delo v gozdovih v zimskem času.

Sedaj pa je minilo že 50 let, odkar sta se

Jakob in Johana poročila. Prvi »DA« sta izrekla 9. maja 1940 leta v stolni cerkvi v Mariboru. Vzgojila sta osem otrok in vsi so si ustvarili družine ter uredili domove. Kmetijo je prevzel 1975 leta sin Kristi. Zgradil je novo hišo in gospodarsko poslopje. Obdeluje zemljo in nadaljuje delo staršev. Dedek in babica se vedno veselita obiskov otrok in še posebej petnajstih vnukov, saj so jim domača vrata vedno odprta. Babica pa jim zmeraj pripravlja dobrote, da bi se še vedno radi vračali k njima.

V petdesetih letih skupnega življenja sta prestala mnogo težkih trenutkov, pa tudi veselih dni se rada spominjata. Najtežji so bili prav gotovo dnevi med vojno. Takrat je bil Jakob v ujetništvu v Marseillu, skoraj tri leta. Doma je ostalo delo in skrbi na materinih ramenih. Vendar je bilo potem snidenje veselo,

čeprav se je oče izčrpan vrnil domov. Zelo težki trenutki so bili, ko jima je umrla hčerka. Takih časov ni mogoče pozabiti, kakor pravi Johana, tudi takih ne, če si po nedolžnem — brez krivde trpinčen in zaprt. Kljub težavam, ki sta jih premagala, pa sta oba slavljena dobre volje in dela jima ne zmanjka. Očetu je ostala ljubezen do dela v gozdu in na polju; mama pa se okrog doma, v vrtu in ob rožah rada pomudi. Oba skrbita, da je v hiši pozimi še vedno domač praznik — torej kolone, da je veselje, ko pridejo otroci na obisk.

Drugič sta si obljubila zvestobo v mesecu maju v Trbnjah. Ob tem visokem jubileju jima želimo veliko veselih, predvsem pa zdravih dni. Naj se spominjata le srečnih trenutkov, ki v življenju tako hitro minejo.

Marija OMULEC

Naš upokojenec — RUDOLF REBERNIK

Na Štibuhi sem obiskal našega upokojenca Rudolfa Rebernika, kjer sedaj živi v svoji hiši.

Pred 65 leti, leta 1925 je Rudolf zagledal luč sveta na Kristavčki najmnjški domačiji grofa Thurna v Zg. Razborju. Oče je bil zaposlen na žagi v Suhem dolu, tedaj last grofa Thurna. Mladost mu ni bila z rožicam postлана. Že kot otrok je moral zgodaj delati: paša in podobna kmečka dela na najemniški kmetiji. Ko je bil oče na šihlu, so mati in otroci opravljali doma vsa kmečka dela, saj so redili po šest glav govedu in nekaj ovac. Sejali so vse potrebne kmetijske kulture, ki v tem planinskem kraju uspevajo, med njimi tudi lan, ki se mu je med vseh teh žitnih kultur najbolj priljubil, da še danes rad dela z njim.

Šolo je obiskoval v Zg. Razborju do 14 let. Ko je leta 1936 prišlo grofovo posestvo pod Uršljo goro v last trboveljskega rud. direkt. Riharda Skubeca, so bili tudi Kristavški njegovi najemniki. Prva njegova zaposlitev je bila leta 1939, ko je bil star 14 let in je kot klupant delal pri urejanju gozda na plešivskih elaborat. Leta 1942 je bil vpoklican v nemško vojsko. Leta 1946 se je vrnil iz zavezniškega ujetništva domov. Kmalu se je zaposlil kot gozdni delavec-sekaš pri tedanjem Dravskem gozdnem gospodarstvu-revir Plešivec. Ker je bil vesten in zanesljiv delavec, mu je bil leta 1959 zaupan kot logarju revir Plešivec, ki ga je uspešno vodil do leta 1973, ko je bil zaradi zdravstvenega stanja premeščen na lažje delovno mesto v Tovarno ivernih plošč v Otiški vrh. Med tem časom si je uredil nov dom na Štibuhi, kjer še sedaj živita z ženo. Leta 1983 se je upokojil.

Ker je bil vseskozi navajen trdega dela, tudi sedaj ne miruje in si je zbral danes zelo redek in lep hobi: izdelovanje domačega lane-

nega platna in vsega kar je v vezi z njim. To ga je iz rane mladosti zanimalo in privlačilo, saj včasih je bilo pri hiši platno enako potrebno kot kruh. Tudi njegova prva oblačila so bila stkana in krojena iz lanenega platna.

Pozimi napredeno in pripravljeno laneno prejo so zgodaj spomladaj odnesli tkalcu, da je stkal in naredil laneno platno. Z velikim zanimanjem sem ga opazoval pri delu, in si želel, da bi tudi sam znal kdaj tkati.

Tisti čas je bil najboljši tkalec pri nas v Razborju Jože Sovinc p. d. Skobir, kmet in gozdni delavec. Tkanje mu je bilo dodatni vir zasluzka, čeprav se je s to dejavnostjo malo zasluzilo, več mu je bilo to veselje in sprememba, da je napravil sosedom in znancem uslugo.

Zelo znani in iskani tkalci so bili pri sp. Kotniku v Zg. Razboru, kjer so delali tudi volneno blago, ali »sukno«. To so bili vsi trije domači sinovi iz prejšnje generacije tkalcev.

Z leti sem misel na tkanje nekako pustil. Bilo je drugih skrbi preveč, pa tudi razmere po vojni so bile drugačne. Pridelovanje lanu se je opuščalo in s tem je tudi ročno tkanje nekako izumrlo!

Vprašal sem ga, kako si je vse to orodje nabavil. »Če se človek za kaj zanima, vse najdeš. Poiskal sem si potrebno literaturo o ročnem tkanju, tega je pri nas zelo malo, saj je šlo to največ po ustnih izročilih. Nato sem si nabavil statve in začel z manj zahtevnimi izdelki in moram reči, da to ni posebno težko, če ima človek dovolj volje in potrpljenja ter domišljije. Kmalu sem si sam izdelal večje in bolj izpopolnjene statve, s katerimi se dajo tkati tudi zahtevnejše tkanine. Mislim, da malokatero ročno delo pripravi človeku večje veselje, kakor izdelava ročno tkanega, pa če

prav preprostega, izdelka.«

»Zanima me kakšne ročne stvari lahko izdelam in kakšen material uporabljam?«

»Ročno tkanje je najstarejši način izdelovanja blaga za oblačila, ki pa je v bistvu zelo enostaven, ko s križanjem niti nastane tkanina. Važna je priprava osnovnih niti, nato pa jih s prečnimi nitmi in raznimi barvnimi kombinacijami povežemo, da nastane tkanina. Ker sedaj lanene preje ni lahko dobiti, tkem iz domače ovčje volne, ali iz boljše kupljene — tovarniške preje posamezne izdelke, kakršne si pač zamislim, kot n. p.: šale, blago za ženska krila, jakne brezrokavnike. Iz raznih ostankov blaga, razrezanih na trake pa se dajo izdelati z raznimi kombinacijami lepo predpražniki in tekači, ki so v okras stanovanju in človeku v veselje, če jih sam izdelam.«

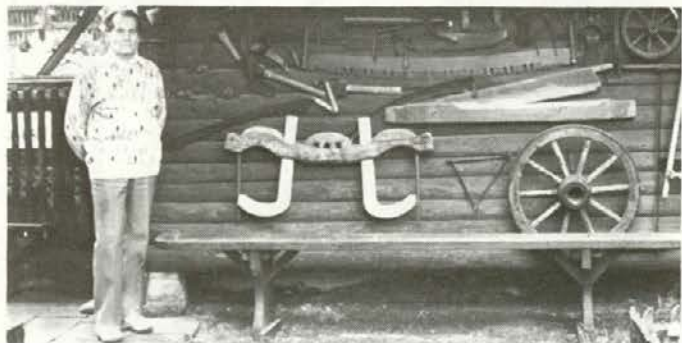
Za spomin si je Rudel zbral drvarsko ročno orodje, kakršno so včasih uporabljali, ko še ni bilo motork. Večji del tega orodja je uporabljal sam ali drugi sodelavci v Plešivskih gozdovih. Tako orodje danes še malo kdo pozna: ročna »cug« žaga, lesičji rep, oštenka, sekira-masovka, malerin, šintar za lupljenje, dreze (krampizerji), cimrovka, sekira pontaka, »šiklarica«, cepin — »pontafler«, ponev za kuhanje polente, kotliček in »štrectrajber.« Tudi kmečko staro orodje ima lepo razstavljeno. Nekaj teh primerkov vidimo na sliki. Pri vsem tem mu dosti pomaga žena Antonija, predvsem pozimi, saj ves prosti čas preživi pri kolovratu, da mu naprede dovolj volne.

Otroci so vsi odrasli, osamosvojeni in s svojimi družinami. Tako smo končali kratek pogovor. Želim jima še dosti zdravja in mirnega življenja, da bi še dosti platna natkala.

Matevž ČARF

Rudi pri delu

Z zbirko domačih orodij

Lubasova fanta — Foto: L. Mori

90 LET MAMI, BABICI IN PRABABICI MARIJI KAUDIK

Pred kratkim je praznovala ta veliki jubilej še čila in zdrava.

Rodila se je v Šmiklavžu pri Slovenj Gradcu. Leta 1922 se je poročila in se preselila na malo posestvo Prebilovo v Golavabuki pri Slovenj Gradcu. V zakonu je rodila osem otrok, od katerih živijo še štirje.

Leta 1962 ji je umrl mož. Po njegovi smrti se je preselila k hčerki Miri v Pameče pri Slovenj Gradcu, s katero se dobro razumeta in ji je še v pomoč pri gospodinjstvu.

Njen recept za dolgo življenje je: »Človek, ki bolj dela in zmerno živi, dočaka tako starost.« Po tem receptu sta se držali babica in doživela 91 let, kakor tudi prababica, ki je proslavila 96 let.

Prebilovi mami želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Stanko HOVNIK

NAPOTNIKOVA PRABABICA JE SLAVILA SVOJO 80. OBLETNICO ROJSTVA

Napotnikova mama, babica in prababica, Višner Slavka, se je rodila 1910. leta v Velenju. Te dni je praznovala osemdeseti rojstni dan. K njenemu visokemu jubileju so ji čestitali domači. Z ganljivimi besedami so ji voščili tudi vnuki in pravnuke. Čestitkam se pridružujemo tudi sosede z željo, da bi v krogu svojih domačih dočakala še nekaj veselih in zdravih let.

Višner Slavka se je rodila 1910 leta v Velenju. Kot 13 letno dekle se je z očetom preselila na Napotnikovo domačijo na štajerski Selovec in tu tudi pognala svoje korenine. 1931. leta se je poročila z Višnerjevim sinom Ivanom, Napotnikove domačije. Kmalu po poroki je moral mož na redno služenje vojaškega roka. Vse težave kmetovanja je morala Slavka sprejeti na svoja ramena. V zakonu je rodila dva sina in tri hčerke. Štirje še živijo, ena hčerka pa je umrla. Delo na kmetiji jo je izčrpalo. Postala je invalid in je privezana na dom. Ne pritožuje se! Njen duh in vedrina obraza sta še vedno radostna. Veseli se vsakega dneva, ki ga preživi. Sin Ivan in snaha Slavka, ki sedaj gospodarita na kmetiji, ji dobro strežeta in lepo skrbita za njo in tudi za očeta, ki bo tudi skoraj praznoval svoj osemdeseti rojstni dan.

Angela POTOČNIK

FERDU JUGU V SLOVO

Včasih se človek kar težko sprizani, da nekoga, ki smo ga vsi spoštovali in imeli radi, ni več med nami. Toda zakon življenja in smrti je krut. Poseže tam, kjer se ga najmanj nadejaš. Tako smo tudi mi krajani Črne začudeno obstali ob vesti, da je v bolnici, kamor se je zatekel po pomoč, preminil naš krajan, mož, oče, dedi in pradedi Jug Ferdo. Čeprav je stopal že proti 78 postaji življenja, se to pri njegovi držji in delu ni odražalo. Vedno je bil postaven, trden mož.

V družini najemnika na posestvu v Belih vodah nad Šoštanjem mu je 19. maja 1912. leta stekla zibelka v družini, kjer se je rodilo šest otrok. Šest let mu je bilo, ko se je s starši preselil iz Belih vod na Kamičnikovo pod Uršljo goro. Od tam je tudi obiskoval osnovno šolo pri Magdalenih v Javorju. Po končani osnovni šolski obveznosti pa se je že moral vključiti v delo in s tem dobiti sredstva za preživetje. Zaposlil se je pri grofu Thurnu. Ta je imel svoja posestva od Uršlje gore do Koprivne. V poletnem času pa so na teh kmetijah obnavljali lesene hiše, predvsem ostrešja. Pri teh delih, kjer je Ferdo sodeloval, se je izučil delati ostrešja. In v tem poslu je postal pravi strokovnjak. Že pred vojno je prišel v Črno, na Feržunovo — Božičevo žago. Od tu pa se zaposli na žagi Mušenik. Tu smo ga поблиže spoznali tudi mi. Spoznali smo, da če se je on lotil kakšnega dela, mu je vedno uspelo. Posebno se je to videlo po vojni, ko je bilo potrebno

obnoviti vse: tesar, mizar, pa tudi delavec pri strojih in drugih gradbenih delih. Kolektiv žage Mušenik ga je sedemkrat proglasil za udarnika dela.

S 1. marcem 1970 leta pa je odšel v zaslužni pokoj. Pa tudi potem ni miroval. Premnogo ostrejš in hišah in gospodarskih poslopih je sad njegovega dela. Posebno rad je priskočil na pomoč ob elementarnih nesrečah, če je strela zanetila požar ali ob snegolomih pozimi. Teh primerov pa je bilo mnogo v okolici Črne.

Tudi društveno delo mu ni bilo tuje. Bil je predsednik gasilskega društva na žagi Mušenik. Z njim je bila pri gasilcih vsa njegova družina. Zadnje čase je bil tudi predsednik društva upokojencev v Črni. Ravno tako je imel velike zasluge pri čebelarstvu v Črni. V tem društvu je tudi dobil visoko priznanje Antona Jamška, saj je bil tudi sam pri delu neutrudljiv kot njegove čebele.

Pravkar je minilo 49 let, odkar sta si s Kučijevo Frančiško in Šent. Danijela izrekla zvestobo pred pričami. V srečnem zakonu je postal oče trem sinovom in štirim hčerkam. Kar ni bilo dano njemu, sta skupno z ženo nudila otrokom. Vseh sedem je prišlo do svojih zaželenih poklicev, zakar so mu bili vedno hvaležni.

K zadnjemu počitku na domače pokopališče v Črni smo ga spremili 24. februarja 1990.

Ignac Zdovec

ANTON PLANINŠEC 1908—1990

Na šentflorijanskem pokopališču v Dolišču so se številni prijatelji poslovili od Antona Planinšca iz Srednjega Doliča pri Mislinji. Pokojni se je rodil 10. junija 1908. na Tolstem vrhu, kjer je že mlad okusil tegebe takratnega življenja. Že v otroških letih je moral prijeti za vsako delo, brez katerega tudi pozneje ni mogel biti. S težko prisluženim denarjem si je leta 1938 kupil Avcuharjevo kmetijo, na kateri je pridno gospodaril. Pet let pozneje se je po-

ročil in na kmetijo pripeljal pridno gospodinjico Encjenkovo Pavlo iz Vitanja, ki mu je rodila sina in hčerko. Čeprav je pokojni Anton vse skozi garal in trpel, vmes pa utrpel tudi hudo nesrečo, ko mu je slamo-reznica odrezala roko, ni znal nikoli potožiti, da mu je hudo. Vse je vzel za dobro. Takega kot smo poznali, ga bomo tudi ohranili v najlepšem spominu.

F. JURAC

ROŽANKOVE JULKE NI VEČ

Teško je pisati o človeku, ki je imel za seboj težko in trdo življenjsko pot. Ena takih je bila tudi Juljana Kristof — Rožankova Julka iz Kotelj. Rodila se je leta 1907 na Rožankovi kmetiji pod Uršljo goro. Trinajst otrok je bilo na kmetiji, štirje so umrli v otroških letih. Težka življenjska pot pa se je za njo začela že kaj kmalu. Ko se je v mladih letih poročila z gozdarjem, sta si v Lučah uredila prijazno zakonsko ognjišče. Ni ji bilo dano, da bi lahko uživala družinsko življenje kajti kmalu je izgubila moža. Ustrelil ga je divji lovec. 14 dni po moževi smrti je rodila še tretjega otroka — hčerko in kot mati samohranilka se je ponovno vrnila na Rožankovo kmetijo. Ko se je začela druga svetovna vojna, je Rožankova družina začela sodelovati s partizani. Pokojna Julka je kmalu postala aktivistka NOB, to pa je za Rožankovo družino bilo tudi usodno. Po izdaji so prišli nemški policisti in tri Julkine brate Zorka, Franca in Maksa odpeljali, vendar je bratu Maksu uspelo pobegniti, medtem ko se Franc in Zorko nista nikoli vrnila. Leta 1944 pa je pokojna Julka doživela še eno tragedijo, ko je okupator na kmetiji ubil brata Anzija, pozneje pa še brata Zepa. Ker so

Rožankovi videli, da na kmetiji ne smejo več biti, so kmetijo zapustili in so si našli zatočišče v Pogorevskih pečinah nad domačijo, kjer so pod skalnatim prvisom bivali šest mesecev, domačija pa je bila požgana.

Ko je pokojna Julka videla, da preti nevarnost od vseh strani, je odšla v takratno okrožje, kjer je bila soborka Sergerja Kraigherja, Maksa Gašpariča in drugih. Tu je ostala vse do osvoboditve, ko se je vrnila nazaj na Rožankovo kmetijo. Za svoje težko prestano delo in življenje je pokojna Julka prejela številna priznanja in odličja.

Ko je na stara leta obujala spomine na težke in hude dni, je neštokrat dejala, kako je bila srečna, da je po osvoboditvi našla tudi vse tri svoje otroke, ki so bili odpeljani v razne kraje v Sloveniji.

Nikoli pa ni mogla pozabiti krivic in hudodelstev, ki so bile storjene njenim bratom.

Ko je na stara leta rada pogledala skozi okno svoje hiše v pečine Uršlje gore, so se ji vedno zarisile oči, ko se je spomnila, kako je v teh pečinah preživljala težke in hude dni.

Naj mirno počiva v hotuljski zemlji.

F. Jurac

KUMŠETOVI MAMI V SPOMIN

Praznikarjeva domačija leži tik nad Boštjanom pri Dravogradu. Tu sta se 23. januarja 1919 rodila kot dvojčka Franc in Micka Štih.

Micka je na kmetiji že od rane mladosti pridno delala. Šolo je obiskovala v Dravogradu, bila je pridna učenka. Prav na Praznikarjevi kmetiji je preživela najlepši del svoje mladosti. Kot brhko mlado dekletko se je v jeseni leta 1938 omožila z Kovačevim sinom Petrom na Kumšetovo kmetijo v Trbonje. Na zapuščeni kmetiji sta si sama ustvarila novi dom. Prihajali so otroci, začele so se vsakodneвне težave, skrbi delo in spet delo od jutra do pozne noči. Odkod je jemala toliko energije, da je vse to zmogla? Malo je takšnih ljudi, ki znajo skriti skrbi in spremeniti težave v veselje. Njena energija je bila pesem, ki jo je spremljala vse povsod pri delu na polju, v gozdu pa tudi pri molži v hlevu. Celih 50 let je prepevala v cerkvenem zboru v Trbonjah.

Premagala je vse grozote vojne, večkrat morala kar sama gospodariti. Obupala ni niti takrat, ko so ji Nemci in nato še partizani odpeljali vse, kar se je dalo odpeljati. Enaka so bila povojna leta. Sedaj, ko bi lahko vsaj malo boljše živela, so se začele bolezni, kar so posledice njene težkega življenja in večkrat odrekanja. Bila je pridna, varčna in skrbeča mati in babica. Vse, kar je imela, je dala svojim petim otrokom. Bila je ponosna, ko so si njeni otroci začeli ustvarjati svoje družine in graditi domove.

Kako je bila priljubljena med ljudmi, se je pokazalo 24. 4. 1990, na dan njenega pogreba, ko smo se poslavljali od nje.

Ganljive besede ob njenem grobu so zarosile marsikatero oko. Počiva na trbonskem pokopališču, kamor se vračajo naše misli, ki jo ohranjajo v trajnem spominu.

Veronika RUDOLF

DOPISUJTE V VIHARNIK

Šajherjevi pred zasilnim domom

RDEČI PETELIN NIKOLI NE POČIVA

V letošnji nenavadni zimi, ki si ni zaslužila svojega imena, se je zvrstilo kar precej požarov. Že iskra iz dimnika je zanetila požar. Prav to se je zgodilo 24. januarja na Kozjem vrhu na domu Roberta in Darinke Šajher visoko pod Košenjakom. Še sreča, da sta bila doma in sta s klci in delom dosegla, da so s pomočjo sosedov in gasilcev rešili skednje, a zgorelo je precej nad dva hektara gozda, ker se je ogenj naglo širil po suhi travi in podrastju. Do tal pa je pogorela hiša, čeprav

skromna s ljubkimi spominki. To pa je do tedaj čilo 83-letno babico Rozino tako prizadelo, da se ji je omračil um in je postala napol hroma.

K sreči čas celi rane. Že prve dni je začela prihajati pomoč v delu in najbolj nujnimi potrebščinami, v obleki in kosih pohištva. Veliko je pomagala delovna organizacija IMONT, kjer je Robert zaposlen. Na novem gradbišču je uredila v kletnih prostorih zasilno bivališče petim članom Šajherjeve družine.

ne.

Že tako je težavno življenje na višini 1150 m n. m., ob kmetovanju v malem ter dolga pot na šiht v dolino, posebej še v zimskem času in tem težavam se je pridružila še nesreča. Le solidarnost soljudi vliva novega poguma in družina ŠAJHER se v teh vrsticah iskreno zahvaljuje prav vsem, ki so kakorkoli pomagali pri gašenju požara in darovali predmete in pomagali.

Ludvik MORI

NAŠI KOŠČIČARJI

ČEŠNJE

Cerasus avium: uspeva tudi v večjih nadm. višinah. Na Pohorju in Koroškem jo vidimo na kmetijah v višini do 1100 m, kjer pozne sorte zorijo šele avgusta in konca septembra. Doma je iz Male Azije in južne Evrope. Koronina gre do 2 m globoko, ne mara mokrih tal. Češnja ima redko krošnjo, kar pomeni da zahteva dosti svetlobe. Od polnega cvetenja do zrelosti plodov mine pri zgodnjih sortah 40 dni pri poznih do 70 dni. Češnja je izrazit helofit, zato dela krošnjo z razmaknjenimi etažami. V sencu ne rodi kvalitetnih plodov, ker ne morejo dobro dozoreti. Češnja dobro prenaša suhi zrak. Zelo je občutljiva za utrujenost tal. Indikator za češnje je šipek (*Rosa canina*). Kjer ta dobro uspeva, tam uspeva tudi češnja. Od številnih različnih vrst češenj bom tukaj opisal za naše kraje odpornejše vrste proti mrazu in raznim škodljivcem (češnjevi muhi itd.)

Zricersova rana sodi med najboljše zgodnje češnje, plod srednje debel, koža temno rdeča s svetlimi lisami, meso mehko, sočno, zelo sladkega okusa, sok rdeč, drevo močno, kmalu rodi, redno in obilno. Listje je odporno proti boleznim. Plodov ne napada češnjeva muha in ne pokajo v dežnem vremenu.

Kassinova rana: debelejša je od večine zgodnjih sort. Koža je rdeča, meso sočno, čvrsto, temno rdeče zelo fino. Drevo je srednje bujno, zgodaj zarodi in obilno.

Vipavka: plod je rdeč, debel, izbranega okusa. Drevo odporno proti mrazu. Nekdaj so jih dosti izvažali na Dunaj, Poljsko in Rusijo.

Napoleonovka: plod je debel, rumenkasto rdeč, meso belkasto, čvrsto, najboljša češnja, drevo močno, zelo rodno.

Hedelfinška: plod je srednje debel, rjavovioletne barve, z obarvanim sokom, okus sladko kiselkast, aromatičen, intersterilnosti ni. Zarodi pozno, pozneje rodi močno in redno. Je odporna.

Germersdorfska: veliki karminasti rdeči plodovi so zelo sočnega in okusnega mesa. Drevo je bujne rasti in zelo rodno.

Vignola: plod je zelo debel, svetlo rdeče barve, v polni zrelosti temno rdeč, pusat z belimi pikicami. Hrustovka, prijetno kislodolkega okusa. Drevo srednje močno in rodovitno.

Tarcentka: plod zelo debel, temno rdeč, sladek, izbranega okusa.

Lambert: temno rdeča hrustavka je iz Amerike. Plodovi so debeli, privlačni in dobrega okusa.

Opraševanje

Vse češnje so samoneplodne (avtosterilne). Nekatere sorte so celo intersterilne. Zato posadimo v nasad tri sorte, ki cvetijo v istem času. Vse razširjene sorte imajo dober pelod.

ZAHVALA

Ob boleči in vse prerani izgubi našega dragega sina, vnuka in nečaka

VIKTORJA KOROŠCA

iz Mislinjske Dobrave,

se vsem, ki so ga spremljali na vse prerani zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo. Prav lepa hvala zdravnikom in strežnemu osebju koronarnega oddelka slovenjgraške bolnišnice za nesebično nego in skrb, sindikatu Nove opreme za venec ter vsem, zlasti pa zlatomašniku g. Jožetu Skorjancu za obiske v bolnici. Hvala gasilskemu društvu Turška vas za spremstvo, pihalnemu orkestru iz Slovenj Gradca za zaigrane žalostinke, govornikoma ter g. župniku Antonu Rataju za pogrebni obred.

Zalujoči: mama, bica in ostali sorodniki.

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj in mnogo prehitro nas je zapustil naš dragi mož, oče in dedek

JUSTIN JURKO

iz Srednjega Doliča

pri Mislinji. Vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje se najlepše zahvaljujemo. Hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Prav lepa hvala delovni organizaciji REK Titovo Velenje za častno stražo in za spremstvo na pogrebu, govornikoma za ganljivo izrečene besede ter g. župniku za pogrebni obred.

Zalujoči: žena Marija, otroci Justin z družino, Marija, Janko in Slavko.

NESREČNE USODE

Ob letošnjem letu invalidov se še bolj pogosto spomnim ljudi, ki so se rodili kot invalidi. Tudi moj četrti otrok se je rodil kot invalid. Ob njegovem rojstvu sem pomislila, da ne bom nikoli prebolela tega udarca, da bom imela zmeraj pred očmi invalidnega otroka. Usoda je pač takšna, da moramo matere vse prenesti in potrpeti. Srečnice, ki imajo zdrave otroke. Ne vedo, kako to boli.

Rodila sem ga v slovenjgraški bolnišnici. Ob rojstvu ga mi babica ni takoj pokazala. Vedela je, da bom prizadeta. Res sem ob pogledu nanj bridko zajokala. Primarij, dr. Sternad, me je tolažil, da mu bodo z leti lahko pomagali. Pa ni bilo tako. Leto za letom smo ga vozili v Ljubljano, pa smo vedno dobili takšnega nazaj, kot smo ga peljali tja. Ostal je in bo do groba invalid.

Danes je za invalide lepo urejeno. Spominjam se še, kako so med vojno Nemci morili invalide. Poznala sem Pavšetovo družino. Živel so v bližini Žerjava. Starša sta bila zelo majhne postave, zato sta bili tudi hčerki izredno majhni, vendar zelo bistri. Nekega jutra je prišla »marica«, tako smo imenovali črni avto. Zbudili so družino, jih spravili v vozilo in odpeljali v neznano. V svobodi smo upali, da jih bomo še videli, vendar se nikoli niso vrnili. Tako je bilo med vojno, danes pa družba lepo skrbi za invalide in na to smo lahko ponosni. Zato se moramo zahvaliti vsem, ki v naši družbi in v občini tako lepo skrbijo za invalidne osebe.

Štefka Melanšek

VIŠNJE

Prunus cerasus je doma iz Male Azije. Poleg te vrste je še nekaj drugih. Ima plitev koroninski sistem na globini 20–50 cm. Krošnja je okrogla, s tankimi vejami, ki se povijajo z vrha k zemlji. Zraste 1,5–7 m visoko. Živi 30 let. Rodni les je podoben češnjevemu. Plod je rdeče obarvan v raznih otenkih.

Latovka dozori sredi julija. Plod je debel, temen kisel. Sok je obarvan. Obiramo jo lahko brez pecljev. Uporabna je za sokove, likerje, vino. Zarodi zgodaj, rodi redno in bogato. Dokler je mlada raste močno, pozneje pa hitro slabi, zato jo moramo močno rezati. Lahko jo vzgajamo v špalirnih oblikah. Samoplodna je.

Tu sem nakazal vse koščičarje, ki pridejo v glavnem v našem kraju v poštev, kjer včasih pozne pozebe rade poškodujejo sadje.

Za sodelovanje in pomoč se tudi to pot zahvaljujem kmet. teh. Jožici Žvikart p. d. Počgačevi iz Pameče.

(konec)

Matevž ČARF

NAŠI TEKI

Omembe vredni so uspehi naših članov in članic kluba »Dolga pot Dravograd«. Nič koliko maratonov je že za nami. Tisti, ki teka-jo že dalj časa, tečejo na 42 ali 21 km, smo pa tudi takšni, ki vzamemo krajšo pot in to 10 km. Tudi jaz sem letošnjo pomlad v Radencih pretekla 10 km, kar mi je prineslo veliko zadovoljstva. Počutim se srečno, da lahko sodelujem in se družim z ljudmi, ki živijo zdravo življenje. Letošnji tek v Radencih mi je ostal v lepem spominu, saj je bilo vzdušje na višku. Stotine tekačev se je udeležilo teka, pa vendar so naše članice dobile tri medalje. Med njimi je bila tudi zlata, ki si jo je pritekla Katja.

Ti občutki zadovoljstva se ne dajo prelistati na papir, saj smo bili srečni tudi mi, ki smo maratonce pričakali ob prihodu na cilj.

Dva naša člana, Boža in Borut, pa sta se udeležila super maratona na 100 km v Italiji. Na teku od Firenc do Faenze je startalo 3500 tekačev. Njun vsakodneveni trening in močna volja ter trud je bil poplačan, ko sta prišla skozi cilj. Močan mora biti človek, ki zna premagati sam sebe v tolikšni meri, da je sposoben premagati nečloveško trpljenje takšnega dolgega teka. Po 100 km napora so po prejemu medalje pozabljene vse stiske na poti. Naša tekača sta bila na koncu te poti sicer izčrpana in močno utrujena, pa vendar ne toliko, da ne bi načrtovala že drugega podviga v Varaždinu.

Na tej dolgi poti sta imela supermaratonca tudi spremstvo. Mojca, Tončka in Sonja so pretele 35 km in tudi one niso prišle domov praznih rok.

Radi tečemo tudi v domačih krajih. Udeležili smo se malega maratona v Slovenj Gradcu in Mislinji. Tek med domačimi ljudmi je še posebej prijeten, saj znanci in prijatelji s svojimi vzpodbudnimi besedami prispevajo k dodatni dobri volji in uspehu.

Rada tečem, ker sem v družbi ljudi, ki skrbijo za zdravje in veselje, kar ustreza tudi meni.

Ivica KRAJNC

Foto: Matevž Čarf

Hodim varno po stezi, ki vodi na Peco, koroško lepoticco. Tudi klini so varni in ker je megla in razgleda naokrog ni, se oko tu in tam ustavi na živobarvni planinski cvetlici, ki cveti vetru in mrazu navkljub.

Hodim torej počasi in tudi plezam vmes, misli pa so pri ljudeh, s katerimi sem povezana, čeprav le službeno, prav tako z njihovo bodočnostjo.

Gre za kmetijo, katere težave v zvezi z nasledstvom smo že nekaj let reševali in rešili. Medtem, ko smo obiskovali ljudi na kmetiji, se z njimi dogovarjali in pogovarjali, se je v naši službi marsikaj menjalo: upokojila se je zvesta članica naše komisije pri zemljiški skupnosti: Premrov Marija, ki je zavzeto reševala probleme skupno z menoj in ni bilo pomembno, da je ona inšpektorica, jaz pa le referent, obe sva bili enako veseli, če nam je kje uspelo.

Misli mi spet potujejo k moji kmetiji.

Ko sva se letos spomladi z novo inšpektorico Tatjano pripeljali na dvorišče kmetije, je gospodar sedel na klopci in naju skoraj radostno pozdravil. Da nas je že pričakoval, je povedal in da je skrajni čas, da stvari uredimo. Bila sem prijetno presenečena in si mislila, kako čas rešuje stvari, kako se je odpor lastnika stajal...

Pece z vetrovne in meglene strani ne poznam še dobro, zato poslušam vzdihovanje svoje predhodnice v skali, kako da jo zebe. Žvižganje vetra na vrhu me sviri, da bo gori še huje, ampak naučila sem se, da je vsaka izkušnja dobra, tudi z dežjem in vetrom.

Z mislimi sem spet pri tej kmetiji, predstavili so nama bodočega prevzemnika in pogovor je stekel... V moje misli oz. spomine o tem razgovoru prodrejo Fricove besede, kako so pri minus dvajset stopinj delali vodniški tečaj, kako jih je premrazilo, ko so delali izpit za planinskega vodnika in kako je bilo 1. maja na Velebitu. Razmišljam, koliko več volje ima od mene, kakšne planinske podvige opravlja kljub poškodbam. Misli se torej sprehajajo od avriklja in jegliča do Selovca in preteklih dogajanj in se strnejo v skupno misel, da bi že enkrat dosegli vrh, oni v medsebojnih človeških odnosih, jaz v svoji planinski karieri. No, za Himalajo ravno nisem, ampak kar tako se pa tudi ne dam, saj se že nekaj let podajam v skale. Tudi Marjeta pred mano, ki je v mislih petnajst let hodila na Peco, jo je končno dosegla. V odgovor nama zapiska veter okoli ušes in pa glas otrok: »Na vrhu smo!«

Milena CIGLER

KMEČKI OBİČAJI ČEZ LETO

(mesec julij-mali srpan)

Mesec julij ima ime po rimskem vojskovodji Juliju Cezarju, ki je bil rojen v tem mesecu in ta je dal pozneje oblikovati grškemu učenjaku koledar, ki je veljal v Evropi več kot 1500 let, še danes se imenuje julijanski koledar.

Naši predniki pa so v srednjem veku in še pozneje imenovali ta mesec različno: senoseč, žitozor, pač kar je bilo za ta mesec najbolj običajno. V času Trubarja so imenovali junij bobov cvet, saj ta čas bob cveti. Ker je imel v tedanjem času bob veliko veljavo v prehrani, so pravili, da se bob najej in gora se te boji. Dalmatin pa je leta 1592 zapisal rošen cvet, kar pomeni rožni cvet. Tomaž Linhart je menil drugače in je leta 1791 zapisal za junij novo ime »rženi cvet« ali ržni cvet, ker v tem mesecu rž cveti. Tudi Valentin Vodnik je v Ljubljanskih novicah zapisal ržni cvet. Pozneje se ni tega nič ohranilo. Zdajšnje slovensko ime za junij je rožnik in za julij mali srpan in se je pojavilo okoli leta 1840 na Štajerskem. To ime je pozneje rabil A. M. Slomšek in za njim tudi Bleiweis v svojih Novicah, kar uporabljamo še danes.

Na Koroškem pravijo: »Ko kukavica utihne, je konec vigredi.« Kukavica pa utihne, ko zagleda na Koroškem prvi »kopenac« kot pravijo v Rožu ali »ajfel« kot pravijo v Podjunu in tudi pri nas. To je prvo razstavljeno snopje po njivi. Tako se v naših krajih v juliju košnja preseli v višje planinske predele v nižinah pa se začenja žetev.

V naših planinskih krajih Koroške in Pohorja košnja traja tudi do vel. Šmarna 15. avgusta. Po teh planinskih sečah se kosi samo enkrat. Vedno se zbere večje število koscev z dobro pripravljenimi kosami, s sabo imajo vso potrebno orodje, dobro sklepane kose, za pasom pa čepun ali oselnik, v njem pa vodo za brusni kamen, namesto vode tudi kis. Nekateri pa dajo v vodo v čepun tudi kačjo glavo, da se brusni kamen bolj prime kose. Kosci se zberejo v zgodnjih jutranjih urah, se s spetjem in vriskanjem podajo v hrib.

Če so kosci nastavili na lepo vreme, se tisti ostri baloh hitro posuši. Še isti ali drugi dan so ga pripravili skupaj, naložili na žlefa, povezali z žrdjo in vrvo in z voli vlekli v dolino. Če pa je bila strmina le prehuda, so seno nabasali na tako imenovane špile. To so 1,5 dolge palice na vsaki strani ošiljene, z dvema prečnima cvekoma. Na take špile so natlačili tudi po 30–50 kg sena, te so naložili na smrekove ali bukove veje povezali v vlako tudi do trideset teh bremen in s to vlako zdrveli po prej pripravljene gladki drži, ki je imela nagiba tudi do 40°. To je moral biti res izurjen hiter fant, da je s tekom držal vrv stalno napeto do doline. Teh planinskih senožetov je danes že zelo malo, večji del so pašniki ali pa so porastli z gozdom.

V tem letnem času so še pred prvo svetovno prihajale iz Podjune in pliberškega polja gospodinjke najemata naša dekleta in žene za žanjice. Te so dalj časa ostale pri njih. Ko so pri enih gospodarjih končale, so šle k drugim, tako je trajalo do konca žetve, pri vsakem kmetu so dobile denarno plačilo in za povrhu še 1/4 hleba kruha. Tega kruha so si toliko prihranile, ga doma narezale na male kose in ga posušile za zimo, da so ga imele za prežgano juho.

V tem času težkega poletnega dela so ob nedeljah po vaseh lepe nedelje in žeganja ob raznih cerkvenih patronih, kot zahvala za dobro letino. Bili pa so tudi prazniki z dobro pijačo in jedajo, vesele zabave in sprostitve. V Ziljski dolini je to žeganje še danes povezano z izredno zanimivo šego in navado, ki je ne najdeš nikjer drugje; ne pri Slovencih in ne pri Nemcih. To je ziljsko štehanje in rej pod lipo. To štehanje prireja vaška fantovščina. Ta naroča godbo in pripravlja vse potrebno za dan vaškega žeganja, dekleta pa priskrbijo za zmagovalca venec.

Štehanec pa mora imeti primerno kobilco, ki ne sme biti osedlana ampak le odeta z odejo. Pri tem pa morajo biti tekmovalci oblečeni v ziljsko narodno nošo.

Ker se julija že pospravljajo prvi pridelki, se začenjajo tudi sejmi ki so dostikrat povezani z lepimi nedeljami ali žeganji. Tam so prišli na svoj račun razni kramarji in letarji. Staro in mlado se je gnetlo okrog kramarjev, kupovali so otrokom slaščice, fantje pa dekletom lectove srčke z ljubezenskimi napisali ali pa pisane rutice. Sejem je bil praznik podeželskih ljudi, saj si je vsak zase kaj našel: gospodinjke razne gospodinske potrebščine in obleke za družino, gospodarji pa so s pomočjo raznih mešetarjev barantali za živino. Ko sta se gospodarja domenila za prodajo govedu in bila kupčija sklenjena, sta si segla v roke in kupec je odštel kupnino, prodajalec pa kupcu »božji lon«. Nekaj napitnine je prodajalec dal hlapcu, ki je imel doma na skrbi živino, nekaj pa še v cerkvi za srečo pri živini. Včasih pa je nastopilo vprašanje ali je vrv, s katero je prignal živinčce, vključena v ceno ali ne. Nek Ribničan pa je dejal, da kamor gre bik, naj gre še štrik.

Da prodano živinčce ne bi sililo nazaj v domači hlev, ga je bilo treba ritensko odgnati iz domačega hleva. Ob prihodu na novo domačijo in nov hlev so kupljeno živinčce poškrpili z blagoslovljeno vodo. Vsi taki običaji pa so bili krajevno tudi različni.

V juliju je čas neviht in nevarnost strele. Kdor je na dan sv. Slekša 17. julija, dopoldan skladal snopje na ostrve, je še isti dan popoldan vanj udarila strela. Od 23. julija se začno pasji dnevi. Pravili so, da priletita iz oblakov dve strelji zaporedoma. Če prileti prva ognjena, ni nevarno, ker vodena za njo ogenj pogasi, če je narobe, pa se poslopje vname. Zelo je razširjena navada, da se ob bliskanju prižge blagoslovljena sveča in na ogenj naloži blagoslovljen les iz butare od cvetne nedelje. Pravili so, da če ne prižge sveče, pa posveti strela. Znana je pripoved, da je prišel h kmetu neznan človek in dejal gospodarju, zakaj ne prižge sveče. Gospodar se je izgovarjal, da je nima, pa je tujec dejal, da bo on prižgal svečo. Udarila je strela in vsa hiša se je vnela. Znana je tudi navada, da zvonijo proti hudi uri ali streljajo z možnarji. Začeti pa je treba pravi čas, ker zvonjenje po toči več ne pomaga. Ponekod po Koroškem je še navada potešiti veter. V ta namen imajo pri hiši blagoslovljen pepel od pepelnice. Ta pepel potrosijo proti vetru ali tudi po polju in okrog poslopij, da ne bi veter trgal streh na poslopjih. Več o teh običajih ob žetvi bom še opisal v velikem srpnu-avgustu, ko se skoraj ves mesec žanje.

Matevž ČARF

ZOPET SO SE OGLASILI MOŽNARJI

Strelci za Veliko noč: desni spredaj je poveljnik Andrej Krenker z zažigačem (kušerjem)

Natanko čez pol stoletja je strelišče pri cerkvi v Šentilju zopet za veliko noč oživelo. Pod strokovnim vodstvom Krenkerjevega Drejca, ki je do sedaj vodil strelce ob državnih praznikih, so tokrat pokali možnarji za veliko noč. Že v soboto so fantje polnili možnarje z zdrobljeno opeko in smodnikom in zažigali možnarje ob žegnu jedil, nato pa še v nedeljo zjutraj. Veliko jih je bilo, ki še kaj takšnega niso doživeli, zato je bilo radovednosti in veselja zelo veliko. Drejc, vsestranski strokovnjak za postavljanje ruštev za hišne fasade, do opažev za betoniranje plošč itd., je varno izpeljal tudi streljanje z možnarji. Nekdaj je bil priljubljen camar na ohceti, danes pa je kot upokojenec daleč znan in priljubljen mesar na domačih kolinah. Pomaga pa tudi povsod pri drugih delih, kjer je potrebna strokovnost in znanje in delovne izkušnje. Zato so mu to nevarno opravilo kot je streljanje z možnarji popolnoma zaupali. Želimo mu, da bi še dolgo let bil čil in zdrav in nas razveseljeval s streljanjem in drugim svojim znanjem. Prav je, da se ti domači običaji po dolgem prisilnem molku zopet obnavljajo.

Jože KRAJNC

Nizkorasli grbavi viharник v nevihtni borbi je lepši kot prelesten jesenski macesen. Zmago ČEH

SREČA

Misli stopajo po travi mehki,
srečajo tebe sredi poti,
v tvojih modrih očeh skrivnosti ni,
srce se odpira, k tebi hiti.

Brstenje pomladi ne more to biti,
saj že minila je,
a kaj če poletno se cvetje razcveta,
kar popek poprej, zdaj nežen cvet je.

Moji pogledi se v tvojih zgubijo,
pomlad in poletje sta združila se,
nama se radost v duši zdaj smeje,
saj v poletnih cvetovih sva našla srce.

Florentyna

LASTOVICI

Lastovička mila, koliko vesela
ti si nam prinesla,
ko v našem hlevčku
gnezdece si spletla.

Sediš na žici,
gledaš nas — mi tebe,
saj smo si že znani,
smo videli se lani.

Gnezdece je polno
zdaj vas je že pet.
Srečno pot na jug,
k nam vrnite se spet.

Dragica Tamše

SREČANJE RAZBORSKIH AKTIVISTOV

Sredi meseca maja smo se zbrali člani stanovske organizacije Razbor na vikendu naše dobre znanke Pepce Fišer. Po budo, da smo se zbrali ravno tu, pri Pintnerju, je dal Jožef Pajenk; njegova žena Terezija in Pepca Fišer sta poskrbeli za okusno hrano. Za dobro razpoloženje je poleg dobre kapljice poskrbel naš Sešelj, ki je kljub svojim 83. letom neumorno igral harmoniko. Zelo lepo je zvenela pesem ob spremljavi harmonike pa tudi zavrteli smo se ob prijetnih melodijah.

Vsi, ki smo se piknika udeležili, smo šli domov z željo, da bi se prihodnje leto zopet zbrali v enakem številu. Med nami ni mladih, naše vrste pa se iz leta v leto redčijo.

Pepci se zahvaljujemo za gostoljubje, Rdečnikoma pa za lepo postrežbo in trud in seveda očetu Ivanu Pačniku z željo, da bi nas še prihodnje leto dobrega zdravja razveseljeval s svojo harmoniko.

Aktivisti iz Razborja

ZLATI PREGOVORI

Izkušnja je pregovore rodila,
potrdila in ohranila.

Dokler se kamenje vali,
ga ne obraste mah.

Kdor v mladosti dobro gospodari,
na starost lahko polenari.

Kmet na strelu (lovu), polje v plevelu.

Hiša razdeljena, razpada kakor zapuščena.

Ženska še oprostí onemu ki je izrabil priliko,
nikakor pa ne onemu, ki je ni.

Ženska samo enkrat tepe moža, potem osla.

Zajtrk pojej sam, kosilo deli s prijateljem,
večerjo pa daj sovražniku.

Templjanec je najboljši iz babjega jezika.
Svatbeno potovanje je podobno tišini pred viharjem.

Komu predobro gre, naj oženi se.
Krivico pozabimo šele takrat, ko nam ne preostane nič drugega.

Mož je glava družine, žena pa krona, ki je lahko zlata ali trnova.

Čas je nezvest tistemu, ki ga ne izkorišča.

Gorenjc iskreno govori, Dolenj'c pa ne laže.
Farovski hlapec se samo pri jedi spoti.

Dobra punca in dobra polenta morata biti malo prismojeni.

Dež pred sedmo uro zjutraj, ima tek stare ženske.
Junij, julij in avgust, vino pij, pa ženske pust'.

Baba je še hudiča v flašo stlačila.

Če revež kihne, si mora sam sebi reči na zdravje.

Roka še ne naredi otroka.

Materina kletev otrokom hišo podira.

Otrok pride od srca, mož pa skozi vrata.

Mati je mati, pa če tudi bi bila iz protja spletena.
V vsaki družini so skrivnosti.

Sonce ne sije tako kakor materino oko.
Stopnja kulture se kaže v odnosu do matere.

Pravi otrok je igračka, drugi čačka, tretji je šele otrok.

Če mož ženo zmerja, jo otroci tepejo.

Kolikor belih vran, toliko dobrih mačeh.

Kdor staršev ne spoštuje, jih na grobu objokuje.
Kakor ti spoštuješ svoje starše, tako bodo tebe spoštovali tvoji otroci.

Pojdi v tujino, da vzljubiš domovino.

Kar doma se skvasi, tega ne razglasi.

Tam ostani, kjer pojò, hudobni pesmi nimajo.

Slab glas ima peroti, dober pa komaj leze.

Kdor ti pomaga v sili, se ga tudi ti usmili.

Tisti mi je brat, ki bi mi dobro storil rad.

Matevž ČARF

SV. ILIJA POD TURJAKOM

Že ob lanski veliki noči je župnijska cerkev sv. Ilje pod Turjakom — Mislinja vabila svoje župljane in krajanje, da ji priskočijo na pomoč, saj bi bila potrebna obnove. V majskih dneh je dobivala cerkev »novo obleko«. Gradbeno podjetje Kograd obnavlja njeno zunanost, vso plačilo pa leži na bremenih dobrih faranov in krajanov Mislinje.

Cerkev sv. Ilija pod Turjakom se prvič omenja v zgodovinskih virih leta 1296 — kot kapela sv. Egidija, leta 1937 pa že kot cerkev sv. Ilija, podružnica Starega trga.

Sedanji (»koroški«) romansko-korni zvonik je bil postavljen v začetku 14. stoletja, sedanja ladja cerkve pa leta 1815. To staro svetišče bo tako dobilo novo podobo. Trud in pripravljenost okoliških prebivalcev pa kaže tudi ljubezen in spoštovanje do naših prednikov, ki so dolga stoletja pred nami v tej cerkvi iskali pomoč in tolažbo. Zato naj bo tudi vsem prebivalcem Mislinjske doline pogled na prenovljeno cerkev sv. Ilja pod obronki Pohorja, pogled v srečne in lepše dni.

K-L-M

Glasilov VIHARNIK izdaja delovna organizacija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec in Lesna — Jesno industrijsko podjetje Slov. Gradec.
Ureja uredniški odbor: Ida ROBNIK, Andrej ŠERTEL, Hedvika JANSE, Vida VRHNJAK, Danilo RANC, Gorazd MLINŠEK.
Glavni urednik: Andrej ŠERTEL, odgovorna urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERSIČ.
Naklada: 5600 izvodov.
Tisk: GZP MARIBORSKI TISK Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1990.

LIPICA

*Ko se zdaj nazaj spominjam,
ko še šolarček sem bil,
lipico, simbol slovenski
sem pred hišo zasadil,
da nekoč pod njeno senco
v toplih dneh bi se hladil.*

*Z leti pa sem že odrasel,
lipica pa prav tako.
Ko je toplo sonce grelo
sem šel pod njeno senčico.*

*Ko lipica je zacvetela,
šel sem, ponesel ga dekletu,
ko šel sem prvič vasovat.*

*V toplih dneh pod njeno senco
z deklico sedela sva,
kakor ptički tam na veji
sva čebljala tud midva.*

*Zdaj otroci se igrajo,
pod to mojo lipico,
se popotnik rad usede
v njeno hladno senčico.*

*Lipica je zdaj košata.
Lepa senca je pod njo.
Ne več kot fantič,
že kot starček
rad posedam zdaj pod njo.*

*Na pomlad ta lipa moja
vedno znova zeleni.
Njeno me dišeče cvetje
spominja na mladostne dni.*

*Ko njeno odpade listje,
pod njo klopca prazna bo.
Spomladi, ko bo ozelenela,
pod njo bo fantič z deklico.*

Ivan HAMUN

Od leve proti desni: Janko Potočnik, Danilo Pavlin, Nikolaj Rainer, Vinko Šeško, Hubert Dolinšek in Branko Slavič

Letos spomladi so nas obiskali gozdarji gozdnega gospodarstva Brežice. Beseda ni tekla samo o gospodarjenju z gozdovi, temveč tudi o bodočem organiziranju gozdarstva v Sloveniji. Zanimala jih je tudi ekološka problematika pri nas, predvsem v gornji Mežiški dolini.

Foto: Andrej Šertel

Dušan Kudrnovski je vesel, da ima svojega naslednika zeta Romiha

*Aleš
Hribernik:
»Ko bom velik,
bom kmet«,
foto:
Ludvik Mori*

ŠE DVA FOTOZAPISA IZ MISLINJE

Na naši fotografiji se jasno vidijo ostanki mlina za mletje lubja (edinega, kar je ostalo iz preteklosti), nekdanj tako mogočne in močne žage, pa kovačnice, papirnice in ostalih obratov, ki so bili v času kraljevine Jugoslavije pod oblastjo takratnega veleposestnika Pergerja v Mislinji. Starejši krajanji vedo povedati, pa čeprav s prizvokom trpkosti, da je ravno v tistih časih Mislinja in z njo okolica doživljala pravi, pravcati razcvet. Nova poveljna oblast pa je potem vse tisto, kar se je leta in leta ustvarjalo ter gradilo, takorekoč čez noč »zafurala«, bodisi da je uničila, prodala ali pa enostavno pustila razjedati času. Ob takšnih in podobnih dogodkih, ki smo jim priča, bi se vendarle kazalo nekoliko zamisliti tudi še tistim »nekdanjim živečim šefom in oblastnikom«, ki so se imeli za takratne mogotce, ki pa so hkrati tako nespametno in negospodarno ravnali z vsemi objekti, ki so jih dobili v upravljanje.

Popotnik, ki prihaja v Mislinjo, lahko poleg značilne cerkvice in ko prevozi še značilni »klanec« uzre tudi mogočno lipo nad samim krajem. Tam stoji in kraljuje, v svojih nedrjih pa skriva številne mejnike in dogodke, ki so pisali zgodovino kraja. Zanimivo je tudi njeno ime, kajti ljudje jo poznajo kot Covnarjevo lipo. Covnar je namreč bil mogočen kmet, saj je njegovo posestvo obsegalo vso Mislinjo in še del Šentilja. Starost lipe tako ocenjujejo preko 500 let, ljudsko izročilo pa tudi pravi, da so pod njo taborili Turki, ko so prihajali v naše kraje. Starejši Mislinjčani se še spominjajo, da je bilo lipino deblo tako debelo, da ga je pet odraslih mož komaj objelo, v njegovi notranjosti pa je bila votlina, kjer so celo

kartali. Škoda, da je zob časa tako neumljen, saj so lipo posebno v zadnjem času številna neurja precej poškodovala. Ona sama pa še naprej vztraja in kljubuje naravi in času, kot bi se želela zavedati, da bo z njo ugasnilo tudi veliko znamenitosti in posebnosti kraja, kakršen je Mislinja.

Sindikrat gozdarstva o kolektivni pogodbi

Sindikalisti Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec so se sestali tudi v juliju. Obravnavali so delovno besedilo splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in teze za panožno kolektivno pogodbo. Tudi na tej seji so razmišljali o bodoči organiziranosti gozdarstva in o vprašanju viška delavcev, sprejeli so sklep, naj se drugi del regresa izplača takoj, spet pa so govorili o organiziranosti sindikata in izražali nezaupanje v Svobodni sindikat Slovenije.

Glavni del razprave je Konferenca sindikata GG namenila tezam za kolektivno pogodbo za gozdarstvo. Pripombe, ki jih je potem uskladila komisija za kolektivne pogodbe pri republiškem odboru Sindikata Slovenije, so zelo konkretne in se nanašajo na izrazoslovje v besedilu, pripravištvu, prerazporejanje delavcev na druga dela, predlagali so 40 urni delovni teden, pravico delavca, da koristi polovico letnega dopusta po lastni želji, kdaj se odredi delo preko polnega delovnega časa in predlagali, da se med tipična dela v gozdarstvu opredelijo tudi dela, ki jih izvajajo delavci na tozdu Gradnje, Transport in servisi in na skladiščih. Nekaj pripomb se nanaša na neskladnost tez v osnutku panožne pogodbe in v splošni kolektivni pogodbi, nekaj pa je takih, ki nakazujejo na nerazumljivost ali dvoumnost določenih tez ali členov.

Člani konference so posebej razpravljali o predlogu mislinjskih delavcev, da bi v to pogodbo na primeren način vključili tudi terenski dodatek. Večina članov je menila, da mora biti terensko delo ovrednoteno v plači.

Da so osnutke in predloge kolektivnih pogodb temeljito obravnavali po tozdih so pokazala razmišljanja v nadaljnji razpravi. Delavci se ne strinjajo s predlogom o najnižjem osebnem dohodku, ki je po zadnji varianti 480 DM, na drugi strani pa se bojijo, da bi morali pri višji osnovi (600 DM) zbirati sredstva za tiste GG v Sloveniji, ki s svojim dohodkom take osnove za svoje delavce ne bi mogli zagotoviti.

Izjave o pristopu k Svobodnim sindikatom Slovenije je že podpisala večina delavcev GG Slovenj Gradec, razen delavcev toka Ravne—Prevalje, ki želijo najprej vedeti, kako bo sestavljena pogodba o financiranju Svobodnih sindikatov. Tudi na tej seji so bili na dnevnem redu viški delavcev. O bodoči organizaciji gozdarstva še ni osnutkov zakonskih določil, vendar pa so določena stališča že znana. Delavci se bojijo, da bi v novih pogojih izgubili delo, zato se ponovno obračajo na vodstvo podjetja, da čimprej pripravi predloge o reševanju te problematike.

Ida ROBNIK

Vinko Klančnik prejema plaketo

Na letošnji svečani seji skupščine občine Slovenj Gradec pa niso podelili samo občinske nagrade. Podelili so dve plaketi, katero sta prejela Kulturno-umetniško društvo »Ivan Cankar« v Šmartnem pri Slovenj Gradcu ter Vinko Klančnik tajnik krajevne skupnosti Slovenj Gradec. Vinko Klančnik je vsestransko aktiven na vseh področjih družbenopolitičnega življenja in komunalnega sistema v krajevni skupnosti Slovenj Gradec. Pri razvoju mesta Slovenj Gradec pa ima nedvomno veliko zaslug, zato naj mu bo plaketa, ki mu jo izročata predsednik izvršnega sveta Janez Komljanec, v zahvalo in vzpodbudo.

Foto: F. Jurač

EMIL KRIŠTOF ODŠEL V POKOJ

Emil Krištof je končal dvoletno lesarsko šolo v Ljubljani in se leta 1949 zaposlil v Kmetijski zadrugi v Radljah ob Dravi kot gozdar. Leta 1961 je bil premeščen v KZ Vuzenica, kjer je bil revirni vodja. Leta 1963 je dobil službo gozdarskega referenta in inšpektorja na Skupščini občine Dravograd. Od leta 1965 pa do upokojitve, junija letos, je bil revirni vodja v revirju Velka in Košenjak v Dravogradu.

Med kmeti in sodelavci je bil izredno priljubljen. Kolektiv se je od njega poslovil v soboto, 7. julija, in se mu zahvalil za dolgoletno delo. Emil Krištof, 5. v spodnji vrsti z leve proti desni.

F. Jurač

50 LET SKUPNEGA ŽIVLJENJA

Zakonca Cajnko sta praznovala zlato poroko junija letos. To je bil za njuno pomemben dogodek, h kateremu jima kot nekdanjima sodelavcema iskreno čestitamo.

F. Jurač

V lanskem letu so tudi v Slovenj Gradcu ustanovili Kinološko društvo, v katerega je včlanjenih že preko 50 članov. Društvo ima pred seboj širok program dela, ki se zlasti odraža v polaganju izpitov za vodiče. Devet vodičev je izpite zadovoljivo tudi opravilo.

Foto: F. Jurač

PRAZNO UPANJE

Nekoč sem upal v boljši svet,
v katerem bi bili ljudje vsi srečni,
izginili naj bi problemi večni,
kot mnogokrat sem se prevaril spet.

Verjel sem tudi, da več vojn ne bo,
saj vsaka pušča grozno razdejanje.
Z orožjem hvali se človeško znanje.
V vojnah gospodari smrt in zlo.

So starši me učili le tako:
pošten naj bom, naj vedno ljubim delo
Pošteno se mi je tedaj to zdelo,
a sem po grbi že občutil to.

Verjeti ni že lastni senci več,
sistem življenjski nas je vse pokvaril,
še poštenjaka grdo je prevaril,
poštenost res odšla je daleč proč.

Zlatko ŠKRUBEJ